

LUNDS
UNIVERSITET

Institutionen för psykologi

Psykologprogrammet

Vad vi pratar om när vi pratar om sex

De sexuella samtalens betydelse och funktion i kamratgruppen hos unga
heterosexuella män

Magnus Hedén

Psykologexamensuppsats. 2016

Handledare: Eva Brodin
Examinator: Erwin Apitzsch

Tack!

Tack till mina intervjupersoner Adam, Bertil, Cesar, David och Erik (som givetvis heter någonting annat i verkligheten) som på ett både generöst och modigt sätt delade med sig av sina – ibland väldigt privata – berättelser om de sexuella samtalens betydelse och funktion för dem och deras vänner. Utan ert engagemang vore denna uppsats inte möjlig.

Tack också till min handledare Eva Brodin som trots att jag fick försaka mycket av mitt tidiga, alltför teoretiskt utsvävande, material hela tiden lyckades entusiasmera till fortsatt arbete. Tack för att du så tålmodigt förklarade vetenskapsteoretiska förutsättningar för mig och väckte ett intresse för forskning och undervisning som jag tidigare inte visste att jag hade.

Tack!

Abstract

The purpose of this study was to examine the meaning and function of sexual conversation in the peer group among young heterosexual men. A total of five men aged between 23 and 25 participated in semi-structured interviews. Based upon a hermeneutic approach, thematic analysis was conducted and four main themes identified: *much sex leads to higher status*, *wish for certain attention*, *competition in the group* and *solidarity and sharing in the group*. The results show that sexual conversation is common among peers, that there is a great awareness of peer's sexual success rate, and that much sex in general is associated with higher status in the group – although participants also expressed criticism of this norm and applied it to be valid for others, not themselves. Telling about sexual experiences can be a way to get into the center of the group's attention, and humour and shared experience are key components of this. Often there is an expectation from friends that you will share and talk about sexual experience. But all attention is not necessarily good attention. Violations of a perceived heterosexual norm or lack of experience can be difficult to talk about, even among very close friends. Sexual conversations appear to take place in the borderland between competition and sharing. The desire to be supportive to a friend with problems can coexist with the desire to rise above one's comrades, possibly even in the same conversation. The solidarity of the peer group appears to be fragile; perceived authenticity and trying to change your situation evokes more sympathy than lies and inaction. The sexual conversations among young heterosexual men also seem to rely on some rules of conduct: preferably the stories should be positive, entertaining, authentic and delivered in a relaxed way that does not push them upon the recipient.

Keywords: sex, sex talk, sexual conversation, heterosexuality, sexual stratification, sexual competition, sexual narratives, status, sharing, groupdynamics, young adults, men

Sammanfattning

Syftet med studien var att undersöka de sexuella samtals betydelse och funktion i kamratgruppen hos unga heterosexuella män. Totalt genomfördes fem semistrukturerade intervjuer med män mellan 23 och 25 år. En aletisk hermeneutisk metodansats användes och det insamlade materialet analyserades med tematisk analys. Utifrån detta framträdde fyra huvudteman: *mycket sex ger högre status*, *önskan om viss uppmärksamhet*, *konkurrens i gruppen*, samt *solidaritet och delande i gruppen*. Resultaten visar att sexuella samtal är vanliga, att det finns en stor medvetenhet kring kamraternas sexuella framgång, och att mycket sex generellt är förknippat med högre status i gruppen – även om deltagarna samtidigt uttryckte kritik mot denna norm och attribuerar den till att gälla för andra än dem själva. Att berätta om sexuella upplevelser kan vara ett sätt att hamna i centrum för gruppens uppmärksamhet, och humor och erfarenhetsutbyte är centrala komponenter i detta. Ofta finns en förväntan från vännerna att man skall dela med sig och berätta om sexuella upplevelser. Men all uppmärksamhet är inte bra uppmärksamhet och brott mot en upplevd heteronorm eller brist på erfarenhet kan vara svårt att tala om, också bland mycket nära vänner. De sexuella samtalen balanserar ofta i gränslandet mellan konkurrens och delande. Önskan att stödja en vän med sexuella problem kan samexistera med en önskan att höja sig över kamraterna, ibland i ett och samma samtal. Solidariteten i kamratgruppen framstår ibland som skör; upplevd äkthet och försök att förändra sin situation väcker mer sympati än lögn och passivitet. De sexuella samtalen tycks också avhängiga vissa regler om att berätta på rätt sätt: helst skall berättelserna vara positiva, underhållande, äkta och förmedlas på ett sätt som inte trycker upp informationen i ansiktet på mottagaren.

Nyckelord: sex, sexuella samtal, sexkommunikation, heterosexualitet, sexuell stratifiering, sexuell tävlan, sexuella narrativ, status, delande, gruppdynamik, unga vuxna, män

Innehållsförteckning

Tack!	2
Abstract	3
Sammanfattning	4
Innehållsförteckning.....	5
Teoretisk bakgrund	7
Sexualitetens diskurs genom tiderna	7
Sexuell stratifiering	8
Status	10
Sexuell tävlan	12
Syfte och frågeställningar	15
Metod	16
Aletisk hermeneutik	16
Förförståelse	17
Urval och Rekrytering	17
Datainsamling.....	18
Tematisk analys.....	19
Etik	23
Tillförlitlighet och meningsfullhet	24
Resultat.....	26
Mycket sex ger högre status	26
Önskan om viss uppmärksamhet.....	28
Konkurrens i gruppen.....	31
Solidaritet och delande i gruppen.....	35
Slutsatser	40
Diskussion.....	41
Resultatdiskussion.....	41
Metoddiskussion.....	45
Vidare forskning.....	48
Referenser	50
Bilagor.....	54
Bilaga A. Affisch.....	54
Bilaga B. Informationsbrev	55
Bilaga C. Intervjuguide	56

”Bergman har knullat mycket mer än mig”

Lars von Trier (Citerad i Expressen 050914)

Varför uttrycker sig Lars von Trier som han gör om sin svenska kollega då han intervjuas av Expressen i samband med premiären för sin nya film? Vad är det han vill förmedla? Och vad är det egentligen med citatet som gör att Expressens reporter använder det som rubrik och bygger en artikel runt det, trots att intervjun i fråga egentligen handlar om Triers då unisont hyllade nya film ”Dogville”?

Än mer förbryllande framstår citatet då man beaktar att det rör sig om ett erkännande (möjligen med en glimt av ironiskt allvar) från en man som idag räknas till de absolut mest framgångsrika inom sitt skrå. Vad har denna rika och geniförklarade man för anledning att ägna sig åt tillsynes småaktiga sexuella jämförelser?

Lars von Trier är såklart inte ensam. Liknande uttalanden och jämförelser förekommer på daglig basis på arbetsplatser och middagsbjudningar, i fikarum och föreläsningssalar likväl som i slutna herrklubbar. Också de populärkulturella och konstnärliga exemplen kan göras otaliga. Sexualiteten tycks i mötet med andra män, i dessa och andra fall, ha en social dimension av jämförelse och självhävdelse frikopplad från såväl fortplantning som kroppslig njutning.

Hittills har sexualitetens sociala dimension huvudsakligen uppmärksammats inom sociologisk forskning med rötter i marxistisk teori (se exempelvis Paulsen, 2010 för ett samtida svenskt exempel om överviktiga internetdejtare). Det finns också mängder av psykologisk forskning som fokuserar på exempelvis attraktion, relationsbyggande och genus. Däremot förefaller intresset för de sexuella samtalens betydelse och funktion inom manliga heterosexuella kamratgrupper relativt begränsat utanför konsten¹ och populärkulturen². Detta gäller inte minst för psykologisk forskning. Målet med denna intervjustudie är därför att utforska de sexuella samtalens betydelse och

1 Ett intressant svenskt exempel är den tidigare konstfackseleven och mångfaldigt prisbelönade Oscar Guermouches (f.1977) utforskande av det manliga subjektet i verk som "Mine is bigger than yours" (2010) och "50" (2003) där det sistnämnda utgör ett kartotek över den unge konstnären sexuella erövringar och det föregående av ett kraftigt idealiserat porträtt av konstnären själv uppsatt i busskurer runt om i Moskva.

2 Ett internationellt namnkunnigt exempel är den franske författaren och misantropen Michel Houellebecq vars konstlösa, nästan oengagerade, prosa kretsar kring en ofta skoningslös sexuell kamp. Houellebecqs manliga protagonister är socialt etablerade, de uppbär en lön klart över genomsnittet och verkar i regel inom ett konstnärligt eller teoretiskt yrke separerat från den egentliga varuproduktionen. Trots, eller kanske på grund av det, är de alienerade och frustrerade med sina liv. Bara drygt trettioåriga protagonisten i "Konkurrens till döds" (2002) tycks ha lämnat sitt sexuella liv bakom sig och ägnar dagarna åt att skriva bisarra djurberättelser då han inte tvingas till ofrivilligt umgänge med den desperata oskulden Tisserand på IT firman där han arbetar. Läraren Bruno i "Elementarpartiklarna" (2000) kastar sig huvudstupa in i Paris sexklubbar där besvikelserna tycks avlösa varandra utan ände. I "Plattform" (2003) åker den medelålders kulturadministratören Michel till Thailand där han funderar kring hur sexturism kan lösa västvärldens andliga nöd.

funktion i kamratgruppen bland unga heterosexuella män: Vad vi pratar om när vi pratar om *sex*.

Teoretisk bakgrund

I detta kapitel ges inledningsvis en mycket kort historisk bakgrund till hur filosofer och vetenskapsmän har talat om sexualitet från Sigmund Freud och fram till våra dagar. Att tala om sexualitetens sociala dimension har historiskt sett inte varit någonting självklart. Men om det är så att sexualiteten är fullständigt autonom och frikopplad från omgivningen och det sociala livet är det ju överhuvudtaget inte lönt att tala om dess funktion och betydelse i samtalen mellan unga heterosexuella män, och då vore denna uppsats fullständigt överflödig. Efter denna historiska översikt kommer jag i tur och ordning reda ut begreppen *sexuell stratifiering*, *status* och *sexuell tävlan* vilka tillsammans bildar en nödvändig teoretisk bakgrund för att förstå varför och på vilket sätt unga heterosexuella män talar om sex med varandra och vad dessa samtal innebär för männen i fråga.

Sexualitetens diskurs genom tiderna

Det heterosexuella begäret har sedan upplysningen betraktats som en av naturens stora drivkrafter och som en allestädes närvarande källa till konflikter mellan män (Martin & George, 2006). I psykologins och driftsteorins barndom betraktades sexualiteten som en autonom drivkraft och lyckad sublimering (i till exempel kärlek, arbete eller konstnärligt utövande) av den gränslösa sexuella instinkten som en nödvändig förutsättning för psykisk hälsa och fungerande (Fromm, 2004). Den marxistiskt färgade psykoanalytikern Erich Fromms tankar om kärlek och sexualitet utgör på många sätt en brytpunkt mot Freud och det sena 1800-talets fysiologiska materialism³. Fromm skriver att "i en kultur där man huvudsakligen orienterar sig efter marknadsnoteringarna och där materiell framgång skattas ojämförligt högst är det knappast anledning att förfasa sig över att folks kärleksaffärer visar upp samma mönster som på varu- och arbetsmarknaderna." (Fromm, 2004 s. 13). Tankar om sexualiteten som en "god affär" och kopplingen mellan sexualitet och marknad (ett i högsta grad socialt fenomen) förekommer även hos Herbert Marcuse (1964) som i likhet med exempelvis Adorno (2005) slår fast att en sexuell revolution under kapitalismens hegemoni är dömd att misslyckas. I enlighet med sin idé om repressiv desublimering⁴ drev Marcuse tesen att sexuell

3 Freud skriver om sexuell energi och libido som om det vore en närmast fysisk företeelse, frikopplad från våra sociala föreställningar om den.

4 Termen repressiv desublimering syftar på hur det intimas sfär från att ha varit någonting privat och frikopplat från det omgivande samhället och offentligheten går i riktning mot fullständig integrering. Med modernitetens intåg och

revolution inom kapitalismens ramar obönhörligen leder till att libido krymper. Samtidigt laddas idén om samlaget (sexualiteten) med marknadsekonomiska bibetydelser om att prestera och vara lyckad som person (Marcuse, 1964). Idag återkommer dessa idéer hos exempelvis den svenske sociologen Roland Paulsen (2010, 2015) som på Dagens Nyheters kultursida (DN 150920) ser tecken på en asexuell revolution i den sexuella rationaliseringens kölvatten – prestationskraven har på gruppnivå fått oss att ligga *mindre* än tidigare samtidigt som spridningen i sexuell aktivitet ökar.

Sexualiteten tilldelas idag en socialpsykologisk, närmast metafysisk dimension som inte kan reduceras till Freuds biologiska drift eller kopplas direkt till faktisk sexuell praktik eller sökande efter njutning och fysisk stimulans. Det handlar inte bara om vad Giddens (1995) refererar till som en plastisk sexualitet – sexualitet befriad från sitt samband med fortplantning – utan om en sexualitet, helt eller delvis, fränkopplad från dess fysiska praktik och den taktila stimulansens möjliga njutningar. Kanske kan man tala om ett slags sexuell symbolism.

Idag tas sexualitetens sociala dimension för given även om dess uttryck och tolkningarna av dem varierar något. Den sexuella marknadsmetaforen har vunnit populärkulturellt genomslag i otaliga ragningsbiblar (se exempelvis Neil Strauss, "the Game") och nobelpristagare såsom Becker (1992) menar att den har ett pragmatiskt värde när det gäller att beskriva de subsystem som vi traditionellt har betraktat som autonoma (t.ex sexualiteten hos Freud).

Sexuell stratifiering

Liknande termer: rangordning, hierarkisering, skiktning, rankning, (strukturering)

Den första sociologiska noteringen kring rankning av attraktivitet kommer från Williard Wallers (1937) kommentarer kring vad han kallade ett "rejting och dejting komplex" på amerikanska campus under 1920-talet. Wallers system var inte orienterat mot sexuell tillfredsställelse i första hand utan mot tävlan, rankning och stratifiering. Upplevd sällsynthet och brist (scarcity) var nyckeln till framgång i detta system (Waller, 1937).

Någon vetenskaplig konsensus kring hur sexuell stratifiering fungerar och bäst skall beskrivas existerar inte, men det finns ett antal deskriptiva modeller kring hur det *möjligen* skulle kunna förhålla sig. Nedan redovisas några av de mest inflytelserika av dessa.

Zetterberg och den erotiska rankningen. Zetterberg föreslog i "The Secret Ranking" (1966) en osynlig erotisk stratifiering. Denna ranking var "hemlig" eftersom den inte gick att

den sexuella revolutionen övervanns visa tabun men enligt Marcuse sker detta till priset av att sexualitetens systemnegerande kraft, dess status som motkraft (mot kapitalet), mattas av för att istället anta en stabiliserande funktion inom produktion och konsumtion. (Paulsen, 2010; Marcuse, 1964)

reducera till synbar (kroppslig) attraktivitet eller popularitet utan gestaltade sig som en latent möjlighet hos en person att väcka en emotionell överföring (overcomeness) hos personer av motsatt kön. Dess hemliga, närmast existentiella, grund till trots menade Zetterberg att effekterna av den erotiska rankingen kunde manifesteras sig i social oro, i synnerhet i de fall då det fanns en diskrepans mellan en persons erotiska ranking och samma persons ranking inom andra domäner.

Att empiriskt bevisa en osynlig erotisk stratifiering är inte möjligt men sättet att tala om sexuell stratifiering som ett hemligt, osynligt eller implicit system återkommer hos samtida teoretiker (Martin & George, 2006) och inom popkultur.

Zetterberg (1966) noterade också att den erotiska tävlingen som gav upphov till erotisk ranking var delvis separerad från de stabila parbildningar som är associerade med äktenskapet. Personer med låg erotisk ranking kunde alltså ha egenskaper som ledde till mer stabila parbildningar än personer med hög erotisk ranking. Ett resonemang som återkommer även i senare socialpsykologiska teorier (Martin & George, 2006).

Randall Collins teorier om interaktionsritualer. Randall Collins (2004) teori om interaktionsritualer förskjuter fokus från transaktion, där marknadsmetaforer (t.ex. Fromm, 2004) är vanliga, till interaktion. Interaktionsritualer (sex är en sådan) kan användas för att förstå hur sociala och sexuella strukturer uppstår och vidmakthålls på macro- och mikronivå. Teorin bygger förenklat på att interaktionsritualens (IR) kedjor har en cirkulär, ofta självuppehållande form där de personer som dominerar ritualen erhåller emotionell energi (EE), som de sedan kan använda för att dominera framtida interaktionsritualer. På detta sätt upprätthåller kraftfulla personer sin makt från situation till situation. Förändring är enligt denna teori möjlig endast då systemet av interagerande personer rubbas (situation, kontext, medlemmar), eftersom det i ett perfekt slutet system (cirkel) inte finns någon möjlighet att ta sig ur en låg EE situation. Collins skriver vidare att stratifiering i ett samhälle istället för att vara en fråga om materiella resurser, eller vem som innehar vilken abstrakt position, kan beskrivas som en ojämn distribution av emotionell energi bland deltagarna i ritualen (Collins, 2004). Teorin är, även om fokus förskjuts från transaktion till interaktion mellan människor, åtminstone delvis kompatibel med äldre teorier i det att exempelvis erotisk ranking, sällsynthet med mera kan användas som ingångsvärden i mötet och interaktionen.

Sexuella fält och sexuell kapital. Under det senaste decenniet har modeller för sexuell stratifiering som tar sin utgångspunkt i Bourdieus fältteori snarare än i varianter på den tidigare nämnda marknadsanalogin föreslagits av bland annat Martin och George (2006), Green (2008), Hakim (2010, 2011). Men också Collins (2004) ovan beskrivna teori om interaktionsritualer närmar sig detta sätt att förstå sexuell stratifiering. Väldigt förenklat kan den samtida utvecklingen av förståelsen av sexuell stratifiering beskrivas som en övergång från transaktion (där marknaden är

den självklara metaforen) till interaktion. Anledningen till detta konceptuella skifte är att marknadsanalogin är behäftad med flera konceptuella problem där den kanske mest uppenbara är att det utanför den *faktiska* prostitutionens marknad, inte sker några transaktioner eller utbyten behäftade med specifika priser, vilket ju är själva premissen för en ekonomisk marknad (Martin & George, 2006).

Ett fält är ett slags arena, eller spelplan, som åtnjuter en viss grad av autonomi från angränsande fält (t.ex. det ekonomiska fältet). Varje fält genererar sitt eget "kapital", en sammanvägning av relationella resurser som tillsammans reglerar dominans över fältet. I detta sammanhang har sexuellt kapital föreslagits (Green, 2008; Hakim, 2010) som den fjärde formen av personligt kapital, i en utveckling till Bourdieus klassiska uppdelning i ekonomiskt, socialt och kulturellt kapital. Det erotiska/sexuella kapitalet utgörs enligt Hakim (2010) av de sex delkomponenterna: skönhet, attraktivitet, charm, livlighet (vilket även innefattar fysisk form), presentation (t.ex kläder) och sexuell färdighet av mer teknisk karaktär.

Status

Strata och plats i denna är nära förknippat med statusutdelning. Nedan diskuteras olika aspekter av statusbegreppet, olika sorters status och befintlig forskning kring vad som ger status i grupper av unga heterosexuella män.

Statusbegreppet. Svenska akademins ordbok (1989) definierar status som social ställning eller socialt anseende (som någon åtnjuter). Begreppet syftar till att fastställa en persons position eller rang inom en grupp eller ett samhälle. Oxford English Dictionary (uå 1) definierar på liknande sätt status som "relative social or professional position; standing". Återkommande då man studerar encyklopediska definitioner av statusbegreppet är att det kopplas till ekonomi eller yrkesposition. Så exemplifierar till exempel Svenska Akademiens ordbok (1989) med frasen "Läkare åtnjuter hög social status" och Oxford English Dictionary (uå 1) med "As he points out, winning a major wasn't easy for a British professional of his status."

I denna uppsats kommer status att användas i vid bemärkelse för att beteckna en persons *relativa sociala position* inom en grupp eller ett samhälle men också för det anseende som positionen åtnjuter. På motsvarande sätt används begreppet sexuell status för att i mer specifik bemärkelse beteckna en persons relativa sexuella position inom en grupp eller ett samhälle och det anseende som denna position åtnjuter.

Från ekonomisk till sexuell status. Traditionellt kopplas status till ekonomisk utkomst, yrkesskicklighet, klass, ras och etnicitet (Collins, 2004). Framförallt ekonomiska faktorer har

utgjort ett förtjänstfullt sätt att operationalisera och åskådliggöra status i såväl demografisk statistik från Statistiska Centralbyrån (SCB) som sociologiska verk som Marmots (2006) "Statussyndromet". Men vilken är egentligen den primära motorn för statustilldelning bland unga heterosexuella män i grupp?

Collins (2004) menar, liksom bland andra Moffatt (1989) att den historiska trenden i den amerikanska ungdomscenen under de senaste decennierna rört sig bort ifrån klass, ras och etnicitet och mot erotisk ranking som den primära principen för statustilldelning och informell segregation. Bevisen för denna tes, bortsett från dess närmast hegemoniska genomslag inom manlig populärkultur (t.ex. Strauss, 2006), litteratur (t.ex. Houellebecq, 2000 & 2002) och konst (t.ex. Guermouche, 2010) och det faktum att män (däribland Collins, 2004) ofta rapporterar att den "känns" korrekt, är svåra att uppbåda och i bästa fall fragmentariska. Collins (2004) noterar bland annat att också rena vänskapsrelationer tenderar att organiseras i grupper med liknande erotisk ranking, något som gäller både män och kvinnor.

Sexuell framgång och status i gruppen. Sexuell framgång sägs ofta vara ett sätt på vilket män kan få status hos andra män (Jonason, 2007). Män bedömer också andra män med många sexpartners fördelaktigare. Vidare rapporterar män i genomsnitt att de har fler sexpartners än vad kvinnor gör. Författaren noterade en uppenbar bias i hur collegeungdomar lämnade felaktiga uppgifter angående sitt sexliv. Det förväntade antalet sexpartners borde vara ungefär lika mellan könen då de flesta heterosexuella relationer omfattar två personer av motsatt kön. Könsskillnaderna i antalet rapporterade sexpartners förklarades helt av den högre grad av prestige och status som de svarande tillskrev män med många sexpartners. Män som upplevde att flera sexpartners gav högre social status rapporterade fler heterosexuella relationer än män som fäste mindre vikt vid detta. När forskarna hade kontrollerat statistiskt för detta fanns inte längre några signifikanta könsskillnader i det rapporterade antalet sexpartners mellan könen (Jonason & Fisher, 2009). Liknande resultat återfinns också hos Alexander och Fisher (2003) som noterade att när testdeltagarna kopplades till en lögn-detektor (!) – vilket antogs motivera dem till att bli mer ärliga – blev skillnader i antalet rapporterade sexpartners försumbara mellan könen. Fynden, det vill säga att det är socialt fördelaktigt för män att rapportera många sexpartners, går i delvis motsatt riktning till de äldre attitydförklaringar som fokuserar på ett normativt tryck som får kvinnor att underrapportera sexuella erfarenheter.

Om sexuell framgång är avgörande för statustilldelning kan det vara relevant att titta på studier av män och kvinnor som aldrig har begått sexuell debut. Omkring 5% av Sveriges vuxna befolkning bedöms vara vuxna oskulder (Lewin & Fugl-Meyer, 1998). Siffran är lika hög för män som för kvinnor. En kohortstudie från ett amerikanskt universitet visar att män i större utsträckning

än kvinnor tenderar att vara ofrivilliga oskulder. Följaktligen tenderade männen i studien att i högre utsträckning än kvinnorna åberopa passiva förklaringar till sin oskuld såsom ”ovilliga partners” etc, medan kvinnorna åberopade aktiva förklaringar som ”personlig övertygelse”. Män rapporterade också fler negativt laddade affekter i förhållande till sin oskuld. Oskulder helt utan sexuell erfarenhet tenderade vidare att åberopa ”sexuell otillräcklighet” hos sig själva, än oskulder med viss, men begränsad, sexuell erfarenhet (Sprecher & Treger, 2015). Studien som löpte över två decennier visade inga skillnader i attityder över tid utöver ökad rädsla för sexuellt överförbara sjukdomar såsom HIV till följd av medial rapportering. Förändrade attityder till följd av tekniska landvinningar (internetdejting) och en efterföljande sexuell rationalisering (exempelvis Paulsen 2010, 2015) tack vare plattformar (Tinder, Badoo m.fl.) som tillåter användarna att avvisa ointressanta partnerförslag utan att dessa vet att de blivit avvisade föreligger inte i denna studie.

Också (manlig) sexturism – som vanligen diskuteras i termer av misogyni, rasism och imperialistiska ambitioner – har kopplats ihop med en strävan efter, tillfälligt förhöjd, maskulin status. Män som inte är särskilt privilegierade hemma får då en chans att närma sig idealet om en hegemonisk manlighet medan de semestrar (Rivers-Moore, 2012).

Sexuell tävlan

Liknande termer: konkurrens, kamp

För konfliktorienterade sociologer som Bourdieu (1979) och Elias (2000) tycks kampen i alla dess former vara ett på förhand givet axiomatiskt grundtillstånd och, mest explicit hos Elias, en förutsättning för civilisationens utveckling. Altruism, delande och solidaritet kan snarare betraktas som undantag mot denna regel. De akademiska beskrivningarna av sexuell tävlan är främst naturvetenskapliga och förhåller sig än idag ofta till Darwins (1859, 1871) tankar om naturligt respektive sexuellt urval. Beskrivningarna är mångfacetterade och brokiga och en fullständig sammanfattning ligger utanför ambitionen med denna text.

Sexuell tävlan i naturen. Det har hävdats att altruistiskt beteende (i synnerhet hos den manliga arten) endast uppkommit i komplexa samhällen där social tävlan om reproduktiva möjligheter och konflikt över sexuella partners varit förhållandevis låg (Rubenstein, 2012). Såväl social tävlan inom könen (i typexemplet mellan den manliga arten) som det sexuella valet (i typexemplet den kvinnliga artens partnerval) påverkar grupperns utveckling och sammansättning och i förlängningen evolutionen av komplexa samhällen (Rubenstein, 2012). För flera arter gäller att när en hona parar sig med flera partners, minskar den genetiska likheten med avkomman (Boomsma,

2007). För arter som lever i sociala grupper kan detta leda till kapade släktband (kin-selection) och i slutändan till en upplösning av gruppen. Social utveckling, delande och samarbete är generellt associerat med starka släktband (kin-selection), en låg grad av promiskuitet och monogami (Hughes et al., 2008).

I naturen finns otaliga exempel på hur det manliga släktet underminerar och förstör för varandra som en del av den sexuella kampen. Exempelvis har Pruett-Jones & Pruett-Jones (1994) studerat varför manliga lövsalsfåglar (en familj av 18 arter där parning sker promiskuöst och icke-exklusivt) förstör varandras bon och stjälar varandras utsmyckningar. Genom att analysera beteendet efter spelteoretiska modeller med hänsyn till parningsval kom de fram till att vinsterna med störningsbeteendet var betydligt större än kostnaderna och att detta förhållande var stabilt över de flesta förhållanden. Situationen liknade den i "prisoners dilemma", där det bästa totala utfallet ges om fångarna vågar lita på att den andre också gör det som är bäst för gruppen. Problemet uppstår i det att man inte på förhand vet hur den andre kommer att agera. Att förstöra eller stjäla från sina artfränders bon var alltid den bästa individuella strategin för att säkra tillgång till honor. Däremot fick manliga grannar som vaktade sina egna bon och inte störde varandra para sig mer som grupp betraktat än grannar som tillämpade individuella, konkurrensorienterade strategier (Pruett-Jones & Pruett-Jones, 1994).

Sexuell tävlan mellan män. Fortsättningsvis intresserar vi oss i denna framställning framförallt för sexuell tävlan mellan unga män. Hur ser denna ut på en mikronivå? Forskningen på sexuell tävlan hos människor i ekologiskt valida situationer är ytterst begränsad och öppen för spekulation. Resultaten tenderar att spreta, och gå i polemik med varandra. I socialpsykologisk forskning och media diskuteras sexuell tävlan ofta i form av de yttre uttryck den tar sig istället för som ett fenomen i kraft av sig själv. Ett exempel är diskussionen om antisociala kontra pro-sociala beteenden. Under senhösten 2015 och våren 2016 florerade en rad artiklar om hur det svenska mansöverskottet föder mer våld, ett klart antisocialt beteende (se till exempel Sydsvenskan 160217, för en lokalt förankrad variant). Resonemanget förs ofta utifrån demografiska faktorer och bara i undantagsfall (GP 160119) berörs den sexuella tävlan där männen i fråga riskerar att helt ställas utanför partnermarknaden. Ändå finns en uppenbar koppling till de darwinistiskt färgade resonemangen där primatsamhällen med god tillgång på honor och sexuella möjligheter är mer benägna att utveckla altruistiskt eller pro-socialt beteende medan det omvända gäller för motsatsen (Rubenstein, 2012).

Forskare har bland annat kommit fram till att (heterosexuella) män är väsentligt mer benägna till pro-socialt beteende i närvaro av en kvinnlig publik. Van Vugt och Iredale (2013) ville se om skillnaden i mäns och kvinnors hjälpbeteende, där män utövar ett mer publikt hjälpbeteende,

ofta riktat mot fullständiga främlingar, medan kvinnor i större utsträckning hjälper nära vänner i det tysta, kunde förklaras av sexuell tävlan om det motsatta könet. Teorin att det rör sig om någon form av sexuell tävlan mellan män stärktes av att männen de facto betedde sig sämre i närvaro av en manlig publik än då det inte fanns någon publik alls och att ingen motsvarande effekt kunde identifieras i den kvinnliga gruppen. Vidare ökade männens bidrag till det allmännas bästa ju mer attraktiva de tyckte att kvinnorna i publiken var. Men för att sexuell tävlan skall tjänstgöra som en möjlig förklaring till publikt hjälpbeteende måste bidrag till det allmännas bästa också uppfattas som en signal på partnerkvalitet hos den kvinnliga publiken – kvinnorna måste helt enkelt tycka att beteendet är attraktivt. Att så är fallet framkommer bland annat i Barclays studie (2010), som visade att kvinnor föredrar altruistiska män som både korttids- och långtidspartner.

Men också antisocialt beteende förklaras ofta utifrån mäns sexuella tävlan. Från evolutionspsykologiskt håll anses män och kvinnors olika parningsbeteende och mäns sexuella tävlan vara en delförklaring till mäns benägenhet att ta till våld. Kort sagt: eftersom män har en större varians i reproduktiv förmåga (en man kan bli far till ett hypotetiskt sett oändligt antal barn) så är de biologiskt predisponerade till riskfyllda konkurrensorienterade strategier och högre aggression (Buss, 2005). Denna teori har ibland mött kritik från feministiska teoretiker som menar att mäns högre aggression, med utgångspunkt i empiri och hur män faktiskt talar om våld, bättre förklaras av att män är rädda att förlora i status och respekt hos andra män (Fischer & Mosquera, 2001).

Mäns sexuella tävlan har även visat sig vara en viktig delförklaring till högre alkoholkonsumtion. Hone et al. (2013) visade exempelvis att mäns önskan att träffa en sexpartner delvis förklarade könsskillnader i amerikanska collegeungdomars deltagande i spritspel och dryckestävlingar. Att ta upp mycket plats i sociala sammanhang, t.ex. genom deltagande i spritspel, kan vara kopplat till dominans som social strategi i en manlig kamp om sexuella möjligheter. Socialt dominerande män definieras inom psykologisk forskning som tävlingsinriktade, övertygande och auktoritära och använder sin sociala förmåga till att utöva inflytande över andra (Sadalla et al., 1987; Snyder et al., 2008).

Detta kan jämföras med att prestigefyllda män bygger sin status genom social inkludering, specialistkunskaper och unika förmågor och att de lyfts till prominenta sociala positioner av sina vänner och kamrater (Kruger & Fitzgerald, 2011).

Det finns en viss akademisk acceptans för hypotesen att heterosexuella kvinnor föredrar dominanta män framför motsatsen även om teorin med jämna mellanrum har ifrågasatts (Snyder et al., 2008). Kruger och Fitzgerald (2011) drar den mer nyanserade slutsatsen att kvinnor föredrar dominanta män framför prestigefyllda när det gäller kortsiktiga sexuella förbindelser, medan både

kvinnor och män föredrar prestigefyllda män framför dominanta vad gäller vänskap och varaktiga sexuella förbindelser. Männerna i Kruger och Fitzgeralds (2011) studie tenderade dock generellt att överskatta kvinnornas attraktion till dominanta män och att generalisera den till alla typer av förhållanden.

Fenomenet manlig sexuell tävlan är som framgår svårt att sammanfatta men dess olika uttryck har diskuterats långt ner på detaljnivå. Szabo (2014) har till exempel visat att hegemoniska maskuliniteter med sexuella inslag till och med gör avtryck i hur män talar om matlagning. När män gjorde intåg i de amerikanska familjeköken förändrades talet och diskursen i riktning mot individualism och sexuell handlingskraft.

Men tävlan om det motsatta könets uppmärksamhet skall inte uteslutande betraktas som ett manligt fenomen. Till exempel nämner en mindre kvalitativ studie (Duncan, 2004) på high-school studenter i norra England bråk om killar som den primära orsaken till osämja bland femtonåriga tjejer. Att bråka om tjejer var betydligt ovanligare hos killarna i samma ålder. ”Om du inte är populär hos killar kan du inte bli populär hos tjejer” (Duncan, 2004, s. 145, författarens översättning), uttrycker sig en av deltagarna. Denna strävan efter popularitet hos killarna bör främst betraktas som en indikation på att också unga tjejer ägnar sig åt social tävlan knuten till det motsatta könet. Den skall inte betraktas som en fullt utvecklad sexuell tävlan även om det att vara populär hos killarna tycktes omfatta en viss grad av sexuell uppmärksamhet från deras sida (Duncan, 2004). Det har vidare visats att kvinnor på en sub-klinisk nivå av narcissism, liksom män med narcissistiska drag, är mer benägna till såväl generell som sexuell tävlan jämfört med sina övriga könsfränder (Carter et al., 2014).

Syfte och frågeställningar

Med ovanstående teoretiska bakgrund är syftet med studien att undersöka de sexuella samtals betydelse och funktion i kamratgruppen hos unga heterosexuella män. Mer specifikt syftar studien till att besvara följande frågeställningar:

Vilka sexuella erfarenheter väljer deltagarna att dela med sig av till sina vänner?

Varför väljer de att berätta om just dessa erfarenheter?

Vad tänker de om kamraternas sexuella berättelser?

Metod

Då syftet med studien är att undersöka de sexuella samtalens betydelse och funktion i kamratgruppen hos unga heterosexuella män valdes en kvalitativ forskningsmetod med en aletisk hermeneutisk ansats. Kvalitativ metod är lämpligt då målet är att förstå och tolka respondenternas upplevelser, inte att hitta generella orsakssamband (Willig, 2013).

Aletisk hermeneutik

Hermeneutiken har sina rötter i protestantisk bibelanalys och det humanistiska studiet av antika klassiker. Det rör sig alltså om tolkning av texter. Det hermeneutiska huvudtemat har från början varit att meningen hos en del endast kan förstås om den sätts i samband med helheten. Ett enskilt textstycke kan sålunda endast förstås i samband med hela verket. Omvänt består helheten av delar och kan därför endast förstås ur dessa, därur uppstår den hermeneutiska cirkeln (Alvesson & Sköldberg, 2008). Möjligen kan det som kallas för cirkel bättre beskrivas som en spiral (Langemar, 2008) där del och helhet ständigt korresponderar mot nya insikter.

Hermeneutisk forskning följer i regel någon av de två huvudorienteringarna på området, objektiverande respektive aletisk hermeneutik; ansatser som tidvis och bitvis stått i ett polemiskt förhållande till varandra (Alvesson & Sköldberg, 2008).

Inom den objektiverande hermeneutiken finns en skarp uppdelning mellan forskaren (subjektet) och det som studeras (objektet). Den aletiska hermeneutiken bestrider och upplöser denna polaritet mellan subjekt och objekt i en mer ursprunglig förståelsesituation som istället definieras av en avslöjandestruktur (Alvesson & Sköldberg, 2008).

Förståelse är inom den aletiska hermeneutiken ett grundläggande existenssätt för varje människa, eftersom vi i varje givet ögonblick måste orientera oss i vår tillvaro för att kunna leva. Avslöjande av någonting fördolt – snarare än korrespondensen mellan subjektivt tänkande och objektiv verklighet – blir grundläggande. Eftersom forskaren alltid är medlem av en historiskt och kulturellt betingad livsvärld utgörs den hermeneutiska cirkeln (spiralen) här av dialektiken mellan förståelse och förförståelse (Alvesson & Sköldberg, 2008).

Aletisk hermeneutik omfattar tre underavdelningar: existentiell-, poetisk- och misstänksamhetens hermeneutik (Alvesson & Sköldberg, 2008). Den vetenskapliga ansatsen i denna uppsats ligger i detta avseende närmast en misstänksamhetens hermeneutik där det fördolda till exempel kan framstå som någonting skamligt såsom ekonomiska intressen (Marx) eller, mer passande för mitt ämnesval, sexualitet (Freud) och sexuell tävlan.

Förförståelse

Samtliga kvalitativa metoder lägger – i större eller mindre omfattning – vikt vid forskarens inverkan på forskningsmaterialet. Willig (2013) samt Alvesson och Sköldberg (2008) refererar till detta som reflexivitet. Begreppet omfattar allt ifrån hur vår personlighet formar vårt ämnesval till rent känslomässiga reaktioner på forskningsmaterialet som bidrar till hur vi tolkar och förstår respondenternas upplevelser (Willig, 2013). Inom den aletiska hermeneutiken är förförståelsen en ovillkorlig del av den forskarens vardag (Alvesson & Sköldberg, 2008).

Jag som uppsatsförfattare är en primärt heterosexuell man. I egenskap av man, vän, kollega och älskare har jag personliga erfarenheter och fördomar kring de heterosexuella manliga diskurser och sammanhang som studeras. Under min utbildning till psykolog har jag haft privilegiet att få behandla människor med social och sexuell problematik och i detta fått en viss insyn i hur andra män och kvinnor tänker kring sex och social status.

Jag är influerad av ett sexuellt konfliktperspektiv från populärkultur, naturvetenskap och sociologi och lutar liksom t.ex. Collins (2004) åt att utvecklingen rört sig bort ifrån klass, ras och etnicitet och mot erotisk ranking som den primära principen för statustilldelning och informell segregation bland (yngre) heterosexuella män. Denna förförståelse har jag så långt det varit möjligt försökt att vara medveten om under arbetet med den tematiska analysen där också andra teman än konfliktperspektivet har tillåtits att bre ut sig. Dock ingår i den aletiska metodansatsen att det inte helt går att göra sig fri från sin förförståelse.

Urval och Rekrytering

Deltagarna rekryterades i februari 2016. För att komma i kontakt med unga heterosexuella män annonserade jag på Facebook, samt satte upp affischer (se bilaga A) på anslagstavlor vid Lunds universitet. Totalt placerades 35 affischer ut i anslutning till bibliotek, caféer, sociala ytor och föreläsningssalar. Vidare kontaktades ”Projekt 6” – en studentförening som verkar för främjandet av sexuell hälsa bland studenterna vid Lunds universitet – som spred information om studien till sina medlemmar i flera fora. Deltagarna fick en biocheck på 150 kr som tack för sin medverkan.

För att kvalificera sig för studien skulle deltagarna själva identifiera sig som primärt heterosexuella män och vara mellan arton och tjugofem år gamla. För att komma runt svårigheten med att operationalisera heterosexualitet som fenomen på ett tillförlitligt vis baserades inklusionskriteriet på den svarandes egen definition av sig själv som en primärt heterosexuell man;

vad detta innebär för varje deltagare kan naturligtvis variera något. Den nedre åldersgränsen valdes av legala skäl för att undvika etiska komplikationer vid intervjuer med omyndiga. Den övre åldersgränsen ligger i linje med den övre åldersgränsen för ”unga vuxna”-mottagningar runt om i landet, som ofta har ett upptagningsspann just i åldrarna mellan 18-25 år.

I informationsbrevet (bilaga B) påtalades att det trots studiens tema inte fanns något krav på att deltagarna själva skulle ha gjort sexuell debut. Detta är logiskt då syftet med studien är att undersöka de sexuella samtalen – inte den fysiska praktiken eller eventuella tekniska aspekter.

Fem deltagare accepterades och intervjuades i den ordning de anmälde sig till studien under förutsättning att de klarade inklusionskriterierna för medverkan, vilket samtliga gjorde. När intervjuförfarandet var avslutat inkom ytterligare sex intressenter som inte kunde inkluderas i studien på grund av tidsbrist. Det fanns tendenser till bekvämlighetsurval då deltagare främst söktes i och omkring Lund/Malmö området men detta är ett mindre problem då studien syftar till att samla in och analysera *möjliga* berättelser, inte att maximera den externa och ekologiska generaliserbarheten.

Deltagare. Totalt rekryterades fem deltagare mellan 23 och 25 år till studien. I resultatdelen har dessa fått de fingerande namnen: Adam, Bertil, Cesar, David och Erik. Samtliga deltagare var studenter i någon bemärkelse. Ingen av deltagarna var bekant till mig sedan tidigare. Det kan vara värt att notera att alla deltagare utom en som tipsades av en vän – direkt eller indirekt, och trots omfattande information på totalt trettiofem anslagstavlor – kom i kontakt med studien genom Facebook.

En av deltagarna rapporterade enstaka homosexuella upplevelser, men dessa ansågs inte utgöra ett hinder för att delta i studien då han uteslutande identifierade sig som heterosexuell vid intervjutillfället.

Då syftet med studien var att undersöka de sexuella samtalens betydelse och funktion – inte relationer eller parbildning – accepterades deltagare med eller utan partners på lika villkor. Det centrala var att deltagarna emellanåt befann sig i situationer där de samtalade om sex med sina heterosexuella manliga kamrater, och det var dessa situationer generellt som var i fokus för studien. Mer om hur detta val kan ha påverkat resultaten i metoddiskussionen.

Datainsamling

Datainsamling skedde genom semistrukturerade intervjuer. Med ett semistrukturerat intervjuförfarande fångas för studien väsentliga aspekter av upplevelsen samtidigt som det öppnar upp för ett fritt berättande i enlighet med intervjupersonens personlighet och preferenser (Langemar,

2008). Frågorna formuleras på förhand men det finns utrymme för ett fördjupat utforskande och vidareutveckling av de personliga berättelserna (May, 2001).

I praktiken innebar förfarandet att samtliga fem respondenter fick samma ”huvudfrågor” i motsvarande ordning men att jag, beroende på respons, tog mig friheten att ställa något modifierade följdfrågor för att bättre ringa in varje respondents unika erfarenhet och förhållningssätt till ämnet. På så sätt tillät jag mig själv att använda vad som kom upp i intervjun som grund för vidare utforskande.

Material. Ett bevingat citat av den danska filmregissören Lars von Trier: ”Bergman har knullat mycket mer än mig”, skrevs ut på en laminerad A4 sida och användes som trigger med koppling till den teoretiska bakgrunden i sexuell tävlan och stratifiering. På så sätt fick deltagarna en ingång till ämnet som låg utanför dem själva istället för att omedelbart behöva berätta om sina egna upplevelser.

Med utgångspunkt i syftet och forskningsfrågorna utformades en intervjuguide (bilaga C). Frågorna ställdes i en ordning från mer öppna och undersökande till mer slutna frågor med tydligare anknytning till teorier om stratifiering, status och sexuell tävlan. Intervjuguiden arbetades fram och reviderades i flera omgångar efter synpunkter från handledare och tre unga män i min bekantskapskrets som var i samma ålder som de tilltänkta intervjupersonerna. En pilotintervju genomfördes med en bekants bekant i dennes hemmiljö men resulterade inte i några nämnvärda förändringar i den utarbetade intervjuguiden.

Intervjuer. Samtliga fem intervjuer genomfördes i februari månad 2016 vid Institutionen för psykologi, Lunds universitet efter deltagarnas önskemål. Innan intervjun påbörjades fick deltagarna chans att ställa frågor om studien. Intervjuerna spelades in med diktafon (mobiltelefon i ”flygplansläge”) och materialet överfördes omedelbart efter intervjuns avslutande till dator varpå originalfilen raderades. Intervjuerna var mellan 57 och 69 minuter långa. I den kortare intervjun saknas de sista fem minuterna av ljudupptagningen på grund av problem med utrustningen. Detta upptäcktes omedelbart efter avslutad intervju varpå kompletterande processanteckningar gjordes för att täcka in det saknade materialet. Då kompletterande anteckningar fördes i omedelbar anslutning till intervjun, och materialet utgör en bråkdel av det insamlade materialet, bedömdes det inte påverka studiens resultat i nämnvärd omfattning. Direkta citat från dessa saknade minuter har inte använts.

Tematisk analys

Tematisk analys syftar till att identifiera, analysera och rapportera mönster (teman) i kvalitativ data.

Metoden kan justeras för att passa flera epistemologiska och ontologiska utgångspunkter, från essentialism till konstruktivism (Braun & Clarke, 2006), och har föreslagits som den mest grundläggande metoden för kvalitativ analys (Holloway & Todres, 2003). På mikronivå används den för att organisera och beskriva materialet i detalj, men för det mesta fortsätter analysen med att materialet tolkas utifrån olika aspekter av forskningsfrågan (Braun & Clarke, 2006).

Ett tema fångar någonting viktigt i materialet i relation till forskningsfrågan, samtidigt som det representerar någon typ av mönster eller mening inom materialet som helhet. Därför blir det i samband med analysen nödvändigt att förhålla sig till vad som räknas som ett mönster/tema och vilken storlek – hur många av respondenterna som svarar i liknande riktning – detta tema behöver ha (Braun & Clarke, 2006). Då antalet respondenter i studien var för få för att på ett meningsfullt sätt kunna förhålla sig till n-tal valdes teman i detta fall utifrån att de skildrade någonting väsentligt i relation till forskningsfrågan. Detta innebar i praktiken att fokus försköts från universella teman till att skildra och beskriva *möjliga* upplevelser och betydelser. Ett sådant förfarande är helt i linje med Braun & Clarkes (2006) rekommendation att tillämpa flexibilitet avseende prevalens.

Teman identifieras på en semantisk observerbar (vad som faktiskt sägs i intervjun) eller latent tolkande nivå (vad det innebär). Generellt är en latent tematisk analys förenlig med en konstruktivistisk epistemologi medan semantisk tematisk analys i större utsträckning förknippas med en essentialistisk vetenskapssyn. Teman i sig kan vara förutbestämda såsom i deduktiv tematisk analys, och identifieras top-down eller utarbetas från det insamlade materialet såsom i induktiv tematisk analys, genom en bottom-up approach, där det förstnämnda förfarandet är mer teoridrivet än det sistnämnda.

Jag valde inledningsvis att, så långt det var möjligt, använda mig av induktiv tematisk analys. En konsekvens av den hermeneutiska epistemologiska utgångspunkten är dock att det inte är möjligt att göra anspråk på en fullständigt induktiv metodansats. Generellt prioriterade jag en utgångspunkt så nära det induktiva idealet som möjligt där koder och teman fick växa fram i analysprocessen istället för att appliceras på intervjumaterialet.

Då tematisk analys har blivit ett samlingsbegrepp för en rad snarlika kvalitativa metoder (Braun & Clarke, 2006) blir det viktigt att i detalj redogöra för vilka steg som används i analysen. I detta arbete har jag utgått ifrån de sju stegen i Hayes modell för tematisk analys (Hayes, 2000, refererad i Langemar, 2008):

1. Transkribera materialet till text, om det inte redan är i skriven form. Läs därefter texten i sin helhet tills en god överblick erhållits.
2. Gå igenom texten och markera text (eller skriv nyckelord i marginalen) som är relevanta för frågeställningen.

3. Sortera citaten (eller nyckelorden) utifrån olika preliminära teman, det vill säga gruppera dem under olika övergripande begrepp.
4. Ta ett tema i taget och gå igenom hela texten och plocka ut allt som hör till just det temat. Gå alltså igenom texten lika många gånger som det finns teman. Här kan listan över teman samtidigt behöva utvecklas och modifieras.
5. Gör en slutgiltig benämning och definition av varje tema.
6. Sammanfatta materialet under varje tema med egna ord. Ta gärna med ett eller ett par belysande citat eller konkreta exempel för varje. Det är detta (eventuellt inklusive steg 7) som utgör resultatet i rapporten.
7. Utveckla en teori genom att relatera dina teman till varandra så att det blir en sammanhängande helhet.

I det första steget (1) transkriberade jag materialet till text. Datamaterialet utgjordes av ordagranna transkriptioner (av etiska skäl transkriberades ej personlig information som riskerade att röja respondentens identitet) av de inspelade ljudfilerna. Även längre pauser, skratt, och noterbara skiftningar i tonläge noterades i transkripten. Vid något tillfälle gjorde jag också noteringar om kontexten för yttrandet som annars kan missförstås vid en ren textanalys. I enstaka fall censurerades visst innehåll helt för att bevara deltagarens anonymitet; detta har i förekommande fall markerats i utskriften. Det utskrivna materialet lästes igenom i sin helhet två gånger för att skapa en sammanhållen överblick; här försökte jag att skapa ett så förutsättningslöst intryck som möjligt av de insamlade berättelserna.

I det andra steget (2) gick jag igenom texten mer systematiskt. Här strök jag först under meningsbärande stycken i texten för att därefter tilldela dem en färgkod efter en spontan tanke om tematiskt innehåll. Ibland gjorde jag kommentarer och förtydliganden i sidmarginalen. Jag skrev också ner nyckelord som jag inte visste om jag skulle återkomma till och enstaka citat direkt relaterade till studiens frågeställningar.

I det tredje steget (3) sorterade jag det kodade innehållet och byggde på så sätt upp preliminära teman från mindre meningsbärande koder. Här provade jag mig fram en del och experimenterade med olika uppställningar. Teman flyttades fram och tillbaka i olika hierarkiska uppställningar. Ett exempel är det tidiga temat ”Mycket sex ger högre status” som från början var tänkt att utgöra ett huvudtema, men som ett tag blev ett undertema till ”Mansnormer” (som inte existerar i den sista versionen) och därefter slutligen blev huvudtema igen. Andra tidiga teman ströks i sin helhet eftersom de var irrelevanta för frågeställningen och inte återkom hos andra deltagare. Ett exempel här är en längre utveckling om vad respondenten tyckte om sexköp, ett tema

som inte berördes i de andra berättelserna och som saknar en självklar förankring i frågeställningen.

Efter detta preliminära skapande av teman och underteman gick jag igenom texterna i sin helhet en andra gång (steg 4). En ny systematisk kodning genomfördes med dessa preliminära teman och underteman som grund. I denna process upptäckte jag ofta meningsbärande stycken som inte passade in under dessa preliminära teman. Därför tvingades jag löpande ta ställning till om det meningsbärande stycket var tillräckligt relevant för att motivera en korrigerande av befintliga teman, eller om det, i alla fall tillfälligt, skulle lämnas utanför uppsatsen. På så sätt skedde ytterligare revideringar och finjusteringar. I detta steg gjorde jag en reduktion och sammanslagning av teman och gick från fem huvudteman med totalt 14 underteman, till fyra huvudteman med totalt åtta underteman.

I det femte (5) steget gjordes en slutlig benämning och definition av varje tema. Här rörde det sig för min del främst om mindre omformuleringar och förtydliganden av namnen på befintliga teman till varianter som svarade bättre mot det faktiska innehållet i berättelserna. Det är dessa som presenteras i tabell 1 i resultatdelen.

Slutligen sammanfattade jag materialet under varje tema (och undertema) med egna ord (steg 6). Här resonerade jag som så att jag ville ligga så nära deltagarnas faktiska språk som möjligt. Därför är varje tema uppbyggt runt faktiska citat av deltagarna och mitt eget bidrag består framförallt av korta sammanfattningar och förklaring av den kontext där yttrandet har ägt rum. För att underlätta för läsaren gjorde jag mindre språkliga korrigeringar i citaten samt tog bort upprepningar som inte tillförde någonting till berättelsen. För att ligga så nära tonen i det muntliga berättandet som möjligt har jag korrigerat grammatiska fel endast i det fall det krävs för att förstå berättelsen. När deltagarna återger samtal eller citerar sig själva har detta angetts genom kursivering. Målet var att låta alla deltagares erfarenheter ta ungefär lika stor plats i det citerade materialet. Det innebär inte att jag har uppnått millimeterrättvisa eller att alla deltagare finns representerade under varje enskilt undertema. I enstaka fall har teman och citat som belyser särskilt intressanta/anmärkningsvärda aspekter av manlig vänskap fått större utrymme än vad de upptar i det transkriberade materialet.

Det sista steget (7) går ut på att utveckla en teori genom att relatera teman till varandra. Denna uppsats är snarare hypotesgenererande utan krav på teoretisk mättnad, så några sådana ambitioner finns inte. Däremot belyser jag olika tendenser i de insamlade berättelserna i diskussionsdelen där jag också kommer att diskutera de teoretiska implikationerna av dessa tendenser och ställa dem i relation till befintlig forskning och teori.

Etik

Vetenskapsrådets forskningsetiska principer utgår ifrån de inbyggda spänningarna mellan forskningskravet och individskyddskravet. Forskning är viktigt för samhällets utveckling och dess individer. Dessa har därför rätt att ställa krav på att forskning bedrivs, att den inriktar sig på väsentliga frågor och att den håller hög kvalitet. Samtidigt måste den enskilda individen skyddas mot otillbörlig insyn i sina levnadsförhållanden, mot psykisk och fysisk skada samt mot förödmjukelse och kränkning. Det grundläggande individskyddskravet kan konkretiseras i fyra etiska principer som ligger till grund för vetenskapsrådets etikprövning (Vetenskapsrådet, 2002).

Informationskravet: ”Forskaren skall informera de av forskningen berörda om den aktuella forskningsuppgiftens syfte.”

Tillämpning: Deltagarna informerades om att syftet med studien var att undersöka sexualitetens betydelse och status i kamratgruppen hos unga heterosexuella män. (Notera att syftet med studien senare har omformulerats något mot bakgrund av det insamlade materialet.) De informerades vidare om att fokus *inte* låg på deltagarnas *faktiska* sexuella praktik, utan snarare på hur ”snacket” brukade gå i kamratgruppen och vad de tänkte om detta. Deltagarna informerades också om hur datainsamling och spridning av resultatet skulle komma att gå till. Deltagarna hade möjlighet att kontakta författaren och handledaren med vidare frågor om studien.

Samtyckeskravet: ”Deltagare i en undersökning har rätt att själva bestämma över sin medverkan.”

Tillämpning: Deltagarna gav vid intervjuens början sitt medgivande till att delta i studien. De informerades om konfidentialitet, behandling av personuppgifter och inspelat material och att de när som helst – och utan någon form av repressalie – hade möjlighet att avsluta sin medverkan i studien. De informerades också om att de, utan vidare motivering, hade rätt att välja att inte svara på specifika frågor som intervjuaren ställde. Samtliga deltagare var över 18 år.

Konfidentialitetskravet: ”Uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.”

Tillämpning: Alla digitala ljudfiler och dokument hanterades inom psykoterapimottagningens slutna system och allt material som kunde knytas till en enskild person förvarades i ett låst skåp. Samtliga namn – liksom utelämnande detaljer om bostadsort, sysselsättning, som inte var relevanta för frågeställningen – togs bort direkt i transkriberingen. Namnen som används i rapporten är således fiktiva och inga personliga eller lätt identifierbara uppgifter presenteras. Så snart uppsatsen var godkänd av examinator raderades allt inspelat material och alla kontaktuppgifter till deltagarna.

Nyttjandekravet: ”Uppgifter insamlade om enskilda personer får endast användas för forskningsändamål.”

Tillämpning: Föreliggande uppsats är ett studentarbete inom ramen för psykologprogrammet vid Lunds Universitet. Några yttre intressenter med direkt tillträde till deltagarnas uppgifter förekommer inte. Inga personuppgifter sparades eller fördes vidare till tredje part. Slutprodukten är ingen kommersiell publikation.

Tillförlitlighet och meningsfullhet

Tillförlitlighet och trovärdighet. Den kvalitativa forskningens tillförlitlighet kan på ett allmänt plan liknas vid den kvantitativa forskningens validitet och reliabilitet. Det handlar om att kunna lita på resultaten och dess empiriska förankring. Forskaren får inte utesluta eller lägga till något i data för att driva sin egen tes, utan alla tolkningar skall vara väl förankrade i det empiriska underlaget. Analysen skall vidare ske på en nivå som underlättar för läsaren att följa med i resonemanget och dra sina egna slutsatser om dess rimlighet. De tolkningar som presenteras får inte vara alltför långtgående (Langemar, 2008).

För att svara upp mot kraven på tillförlitlighet har jag exemplifierat varje tema med, så långt det är möjligt, ordgranna citat från en eller flera av deltagarna. På så sätt har läsaren viss inblick i rådata och kan själv bilda sig en uppfattning om resultatens giltighet. Presenterade data har inte manipulerats för att harmonisera med teoretisk förförståelse; av detta skäl innehåller resultatet ett väsentligt större fokus på *solidaritet och delande i gruppen* än den presenterade gängse teoribildningen. Inte heller görs några anspråk på långtgående extern generaliserbarhet.

Langemar (2008) talar vidare om kvalitativ generaliserbarhet. Detta handlar inte i första hand om frekvens utan om hur väl det insamlade materialet besvarar forskningsfrågan och hur väl deltagarna är representativa för den population som avses studeras. I mitt fall handlar detta om hur representativa mina fem deltagare är i förhållande till populationen heterosexuella 18-25 åriga män. Detta resonemang utvecklas i metoddiskussionen och här kan bara kort konstateras att föreliggande studie inte gör några långtgående anspråk på extern generaliserbarhet avseende alla heterosexuella män i åldersspannet.

Meningsfullhet och användbarhet. Då det i första hand rör sig om en utforskande intervjustudie och antalet deltagare är för få för att uppnå teoretisk mättnad är det inte självklart hur kunskapen som forskningen genererar kan vara till praktisk nytta (Langemar, 2008). Ambitionen är att generera nya infallsvinklar kring de sexuella samtalens betydelse och funktion i umgänget mellan unga heterosexuella män och genom detta bidra till ökad förståelse för hur män organiserar

sig i grupp. Sådan kunskap kan i förlängningen bidra till nya uppslag för psykoterapeutisk behandling av exempelvis manlig sekundär impotens (impotens som inte kan förklaras av fysiologisk eller medicinsk funktionsnedsättning) och andra former av psykologiskt medierad sexuell dysfunktion – till exempel till följd av upplevda prestationskrav. Vidare kan studien ge värdefull information om de sexuella samtals betydelse och funktion som implicit premis för heterosexuell manlig gemenskap.

Genom att konsekvent utgå ifrån ett primärt heterosexuellt, manligt perspektiv på sexualitet bidrar studien till att fylla psykologiska kunskapsluckor där samtida forskning i stor utsträckning fokuserar på attraktion, relationsbyggande, sexuella minoriteter och genus. Genom att i uppsatsen förutsätta att detta perspektiv på sexualitet och sexuella samtal är legitimt i kraft av sig självt bidrar resultaten till att ifrågasätta den samtida norm där analys av sexualitet och manlighet förväntas utmynna i ett tidstypiskt och generiskt ifrågasättande av hetero- och mansnormen.

Resultat

Sexuella jämförelser är mycket vanliga bland samtliga deltagare. Alla bekräftar att det förekommer i deras egna och andras kompisgäng. Dock är själva jämförandet mer explicit i de sena tonåren och samtalen där har ett tydligare fokus på sexuell prestation. I vuxen ålder, då sexuella erfarenheter är mindre uppseendeväckande, sker en gradvis förskjutning mot diskussion och utbyte av erfarenheter. Den sexuella jämförelsen är dock ständigt närvarande, om än på ett implicit och oreflekterat plan. Jämförelsen betraktas som självklar och tar sig uttryck i kommentarer som deltagarna ofta funderar över förrän i efterhand. David talar om ett slags jargong som kan finnas mellan män, någonting som sägs i förbifarten, även om den inte är jättevanlig i hans eget kompisgäng, och framhåller att sexuella jämförelser ofta görs med en humoristisk underton. En annan av deltagarna, Bertil, betonar att sexuella jämförelser är någonting som sker i *alla* typer av grupper, också mellan kvinnor. I tabell 1 presenteras de fyra teman och åtta underteman som var mest centrala i Adam, Bertil, Cesar, David och Eriks samlade berättelser om de sexuella samtalen i kamratgruppen.

Tabell 1

Teman och underteman

Tema	Undertema
Mycket sex ger högre status	Bekräfta normen
	Ifrågasätta normen
Önskan om viss uppmärksamhet	Underhålla och utbyta erfarenheter
	Bryta mot sexuella tabun
Konkurrens i gruppen	Höja sig över grabbarna
	Sexuell avundsjuka och missnöje
Solidaritet och delande i gruppen	Glädjas i medgång och stödja i motgång
	Lämna ut sig själv

Mycket sex ger högre status

För samtliga deltagare, utom möjligen Cesar, tycks det på något plan givet att mer sex ger högre status i kamratgruppen. Skillnaden mellan de övriga deltagarna rör framförallt i vilken grad man identifierar sig själv med normen att mycket sex ger status (Bertil) eller attribuerar den till att gälla för andra män, vänner och bekanta (övriga deltagare). Att ha flera sexuella relationer får Bertil att

känna sig ”lite mer maskulin, lite mer vuxen”. En önskan att få känna sig vuxen är någonting som återkommer hos David och Erik som båda debuterade sexuellt i den tidiga tjugooårsåldern. Högst status tycks den tillmätas som kan berätta om både positiva och negativa erfarenheter. Bertil talar om att ha ”helhetspaketet.” Att bara berätta om misslyckanden eller brist på erfarenhet framkallar i bästa fall medkänsla (Erik) men riskerar att sänka stämningen i gruppen (Bertil); att bara välja ut positiva eller prestationsorienterade sexuella erfarenheter riskerar å andra sidan att framstå som skrytsamt (Bertil, Erik) eller till och med som en provokation (Cesar).

Bekräfta normen. De flesta deltagare berättar om vänner som i perioder har tyckt att det varit ”extremt viktigt” att få ligga mycket och normen att man ska ha mycket sex skapar ibland en hetsig stämning i kamratgänget. Alla deltagare berättar om situationer där de själva eller kompisar drivit på och sagt saker i stil med: ”amen, du hade ju kunnat få ligga om du ville” (Adam). Att ha tillgång till mycket sex framstår som ett stort privilegium i Bertils berättelse:

En i gänget satt och gnällde över att han var singel och då sa vi: *ja, fast du har ju knullat mycket mer än alla oss andra så du ska inte gnälla.* (...) Det är klart att vi i det läget känner oss lite underlägsna honom när han sitter och gnäller över att han är singel, därför att han får ligga mer än vad vi får göra så därför är han lite bättre än oss på något vis. Det är ingen aktiv reflektion att jag sitter där och tänker att den här människan är mer värd, med det är något som finns där implicit. (...) Man är lite mer lyckad som kille om man får ha många heterosexuella relationer än om man inte har många, för då är man ju mer sexuellt gångbar så att säga (...) fler människor vill vara med en och då är det, enligt mig, så att man har ett högre värde. (Bertil)

Sexualitetens betydelse som statusmarkör varierar från situation till situation. Framförallt vid kortare, uteslutande sexuella relationer tycks statusaspekten i den manliga gemenskapen vara viktig för deltagarna Bertil, David och Erik. Men i dessa fall blir den å andra sidan oerhört central.

Med one-night-stands framförallt, som detta var, en engångsföreteelse, så är det ofta så att själva sexet kan vara mer eller mindre bra och kul, men sen att berätta det för grabbarna, det har ett större värde än själva [den sexuella] njutningen. Men om det blir flera gånger så blir det sociala värdet ointressant. Men just första gången så. (Bertil)

Ifrågasätta normen. Samtidigt som samtliga män i studien är väldigt medvetna om att sexuella jämförelser förekommer (mer eller mindre explicit) och att det finns en norm om att mycket sex ger högre status så förhåller sig alla deltagarna mer eller mindre kritiska till denna norm. Adam, Cesar, David och Erik understryker väldigt aktivt under intervjuerna – även då detta inte är frågan – att de själva inte fäster någon vikt vid hur mycket sex deras manliga vänner har och även den mer konkurrensorienterade Bertil säger att sexuella jämförelser är någonting han ”blivit socialiserad in i”. David tror att många tycker det är jobbigt med sexuella jämförelser och hetsjakt och berättar att han hellre vill vara lite ödmjuk inför det. ”Vill han själv ligga så ska han ligga”, menar Erik. Cesar och David säger båda att mycket sex med flera partners också kan betraktas som någonting negativt i kompisgänget. Cesar berättar att det finns situationer där man försöker få någon man inte gillar att framstå som ”slampig” för att sänka dennes status. Även om han är medveten om hur det pratas i grupper av män och att samlag ibland kan vara ”en slags bedrift” menar Cesar att han själv och flera av hans närmsta vänner nog har en lite annorlunda syn på sex:

Ja det måste jag väl säga alltså, att människor pratar: ja, men den här personen ligger runt mycket och den här personen är lätt, och ja för mig så är det inte något jättehälsosamt så jag brukar inte beblanda mig så mycket med det. (...) alltså jag är ju väldigt monogam av mig, jag vill ha en partner och vara med den, så för mig är det väl lite kränkande med den här synen, men utöver det så väcker den inte så mycket, det är en liten provokation, inte så mycket mer. (Cesar)

Önskan om viss uppmärksamhet

Att berätta om sexuella erfarenheter placerar en ofta i diskussionens centrum och kan vara ett sätt för männen att dra till sig uppmärksamhet och bekräftelse från gruppen. Samtliga deltagare beskriver ett slags dagen-efter-samtal som de har med sina vänner efter en dejt eller en utekväll på stan. Ofta ligger berättandet i gränlandet till skryt (Bertil, Cesar, Erik) och i detta avseende skiljer sig deltagarnas känslighet åt. Cesar blir provocerad medan Bertil och Erik menar att det oftast är okej. Bertil säger att det är roligare att få frågan om sexuella upplevelser än att berätta själv: ”Jag får bollen och jag svarar på bollen istället för att jag lägger upp bollen och någon annan ska svara.” I dessa situationer tycker Bertil att ett visst mått av skryt är okej: ”Man är i en situation där man får

prata men om du hade gått och tryckt upp det i någons ansikte rent spontant så hade det varit väldigt flamboyant och otrevligt liksom.” Också Erik tycker det är skillnad på skryt och sexuell berättande:

Alltså varje gång han varit ute så berättar han *ja, jag har ju legat med den här tjejen* och alla hans historier är sådana historier, det är därför jag inte riktigt pallar alltid. Ja så berättar han *ja, jag träffade henne där och bla bla bla och sen så stack vi hem.* (...) Jag brukar inte fråga. Jag behöver inte fråga. Han brukar berätta själv. (...) Du kan berätta något för att du själv tyckte att det var nice och kul eller så kan du berätta det för att du vill framstå som någonting. Det är skillnad där. (...) Alltså jag kan tänka: *fan vad fett att han hookar brudar hela tiden.* Men det blir ju mindre sympatiskt om han berättar för att jag ska tycka så än om han berättar för att han själv tyckte det var nice och vill att jag ska dela den upplevelsen. (Erik)

Underhålla och utbyta erfarenheter. Mycket av kommunikationen som deltagarna har med sina manliga vänner om sex tycks handla om att utbyta erfarenheter, eller att underhålla varandra med mer (Adam, Cesar, Erik) eller mindre (Bertil) sanningsenliga anekdoter. Utbyte av erfarenheter återkommer med olika fokus hos samtliga deltagare och en tendens hos deltagarna är att det blir vanligare med stigande ålder då fokus förskjuts från tonårens mer prestationsorienterade berättelser. Adam och Bertil berättar att de diskuterar vem som provat vad sexuellt med nära manliga vänner och vad de tyckte om det. Ibland utbyter de tips på sexleksaker. David brukade fråga mer erfarna vänner om råd då han själv var sexuellt oerfaren och Cesar brukade dela med sig av sådana till mindre erfarna bekanta. Ofta använder deltagarna en skämtsam eller ironisk ton i samtalen om sex, också i sammanhang som är mer relaterade till erfarenhetsutbyte än underhållning. Adam tror att det kan göra att samtalen blir lättare. I jakten på att underhålla varandra berättar Bertil och Cesar om hur de och deras vänner bjuder över varandra med värre och värre sexuella historier.

Nu när jag reflekterar över det så inser jag att jag själv har den där tendensen att jag alltid vill vara värst (...) Om man gör det komiskt så blir det ju roligare och roligare, för att man får roligare och roligare historier, om det är sexuellt så blir det väl att man höjer upp sig själv lite, man får en viss självkänsla, man känner sig bättre. (...) Jag brukar komma hem och säga *lukta på mitt finger* även om det inte har hänt

någoting. Det blir liksom att man skämtar till det för att få den här oseriösa klangen på det hela. (Cesar)

Vi kan skoja om typ vad som helst: om man ligger mycket, om man ligger lite, om man inte ligger alls, allt möjligt sånt. Alltså det är bara så, man hittar någoting hos någon och så driver man med det. Så det är inget så, det är inget speciellt. (Erik)

Bryta mot sexuella tabun. Att bryta mot upplevda tabun är ett sätt att hamna i centrum för uppmärksamheten som deltagarna gärna undviker. Erfarenheter som på något sätt bryter mot den av deltagarna upplevda normen i kompisgänget eller samhället i stort kan vara svåra (eller omöjliga) att dela med sig av till annat än de allra närmsta vännerna. Samtliga deltagare kan ge exempel på upplevelser som de inte berättat för någon av sina manliga vänner om. Vad deltagarna anser vara normbrytande skiljer dock väldigt mycket från person till person. Också mer vardagliga saker som att det har gått lång tid mellan tillfällena då man senast hade sex, besvikelser och förväntningar som inte infrias kan vara svåra att berätta om för andra män. I alla fall, menar Cesar, till mer ytligt bekanta. Vad deltagarna rent specifikt betraktar som tabubelagt och har svårt för att tala om med sina manliga vänner om varierar mer än övriga teman i studien och är naturligtvis väldigt beroende av personliga erfarenheter. Brist på erfarenhet framstår som det största generella tabut, där oskuld, ens egen eller andras, är det som är det allra svåraste att tala om. Andra svåra samtalsämnen är prestationsångest och att inte få tjejen att komma. Flera av deltagarna pratar om ”fyllieimpotens” och ”vinballe” som någoting som vänner kan känna sig besvärade av men också om andra former av mer prestationsorienterad impotens. ”Man vill gärna vara en bra sexpartner, man vill hellre att tjejerna, när dom pratar om det, ska säga *åh vad bra det var* heller än att *nä, han fick inte upp den*”, säger David. En viss tendens kan anas i det att tre (Adam, Bertil, Erik) av deltagarna talar om erfarenheter som de tänker kan ifrågasätta deras heterosexuella identitet. Bertil har haft en sexuell relation med en man som han inte har berättat för sina manliga vänner om och Erik har fått ett finger i röven – ”fast, det var ändå nice. Så jag vill berätta samtidigt som jag är lite orolig för reaktioner.” Så här berättar Adam om sina tankar då han berättade för två av sina närmsta vänner om sina upplevelser av pegging (sex där kvinnan använder en strap-on-penis):

Det är en för den här machonormen tabubelagd [sexuell akt], det känns som om många kanske reagerar *jaha, men är du gay då* fast det inte involverar en kille på

något sätt. ... Men jag kände mig inte obekvämt med att berätta det, jag kände mig snarare eftertänksam, jag reflekterade över hur de kommer att uppfatta mig. Men å andra sidan känner jag mig väldigt bekvämt med dem och jag har känt dem väldigt länge.(...) Kanske tror jag att de ska tänka att det är någonting som förekommer på reguljär basis. Men bara för att jag har haft en erfarenhet så behöver det inte betyda att det vare sig är någonting jag tyckt om eller har gjort flera gånger. (Adam)

Flera deltagare berättar om manliga vänner eller bekanta som på grund av brist på sexuell erfarenhet har svårt eller inte vågar ta plats i samtalen. I synnerhet gäller detta när hetsen ökar och man försöker toppa varandras historier. Oskuld och brist på erfarenhet betraktas som ett känsligt ämne i de manliga gemenskaperna, även om deltagarna ofta återkommer till att det ”inte spelar någon roll om deras kompisar ligger eller ej” (Erik). Men förhållningssättet till oskuld och brist på erfarenhet skiljer sig också mycket åt. Mycket beror på externa faktorer som vilka man umgås med och hur det ser ut i kompisgänget i övrigt. Medan Erik som debuterade sexuellt som tjugooåring inte var nämnvärt besvärad av sin brist på erfarenhet även om han inte ”gick runt och berättade för alla”, så var David mycket besvärad av sin situation som vuxen oskuld.

Ja, det var jobbigt många gånger, jag kände mig väldigt oerfaren och önskade att jag hade fått uppleva liknande grejer som kompisarna berättade om. Och då är det klart att det är jobbigt att höra på andras berättelser. Speciellt när man var i en grupp och någon berättade att de hade haft sex med en tjej och man kunde prata om detaljer och sådant men jag visste liksom inte hur det var eller hur det funkade typ och då kände jag kanske att jag blev lite exkluderad ur samtalet på något sätt. Eller det blev jag ju inte, men jag kände ändå som att jag – du vet – här har jag inte så mycket att bidra med. Och så satt jag kanske hellre tyst än att säga någonting som jag inte visste någonting om. (...) Jag kände mig yngre. Jag ville kanske vara på samma nivå på något sätt men kände att jag hamnade lite under när jag inte hade någon erfarenhet. (David)

Konkurrens i gruppen

I samtliga berättelser finns exempel på konkurrenstänk där deltagarna eller deras vänner vill höja sig över gruppen, framstå i bättre dager, eller på olika sätt försköna sina sexuella upplevelser för

sina manliga vänner. Cesar jämför med Facebook: ”man lägger ju inte upp allt tråkigt som händer för man vill ju framstå som om man har ett bra liv och mår bra och vill dela med sig av de bra sakerna – så definitivt att de har valt ut de bättre berättelserna.” Vad gäller den delvis motsatta tematiken för konkurrens och delande är verkligheten inte lika dikotom som kategorierna antyder, det är mer regel än undantag att en och samma berättelse rymmer både element av delande (t.ex. humor och erfarenhetsutbyte), och konkurrens (t.ex. en önskan att höja sin status och framstå som ”en lite bättre man”). För det mesta har jag försökt att exemplifiera med så rena citat som möjligt, men läsaren bör ha i åtanke att de flesta samtal äger rum i ett dynamiskt sammanhang med en skör balans mellan manligt konkurrenstantik och ömsint delande.

Höja sig över grabbarna. Även om uppmärksamheten i sig, att utbyta erfarenheter eller att få vara i centrum och underhålla varandra med mer och mer tillspetsade historier är lockande för flera av deltagarna så finns det någonting mer i det sexuella berättandet. De flesta deltagare (Bertil, Cesar, Erik, David) beskriver tillfällena då de, för att låna Bertils ord, vill: ”höja sig lite över de andra grabbarna” genom sina sexuella berättelser.

Man får någon form av större maskulint värde, för en stund. Precis som om man skulle vara och träna och någon tar lite mer vikt än vad man själv gör och då vill man inte vara sämre. Det finns en konkurrensanda i den maskulinitet vi har, framförallt i väst, man ska tävla om allt hela tiden, vem som har högst status, vem som är starkast, vem som är bäst på sport. ... Jag vill inte vara sämre än någon annan. (Bertil)

I samband med att man vill höja sig över de andra grabbarna, eller undvika att skämmas, händer det att männen ljuger eller överdriver erfarenheter. Alla deltagare utom Adam tror att kompisar och bekanta ljuger om sexuella erfarenheter men bara Bertil och David uppger att de själva ljuger eller har ljugit om sexuella erfarenheter. Bertil ljuger för att höja sig själv medan David ljög för att hans vänner inte skulle få reda på att han fortfarande var oskuld. Männen tror att killkompisar ljuger om antalet sexpartners och kvaliteten på upplevelsen (en kyss blir ett samlag). Andra teman som deltagarna upplever att de själva eller vännerna ljuger om i sociala situationer är hur bra tjejen tyckte att det var och hur många gånger hon kom. ”Men då är det vänner som gärna vill framstå som någon slags sexgud, om du fattar vad jag menar”, säger David. Att ”krydda” historier till att låta bättre än vad de egentligen är, är vanligare än fullständigt uppdiktade historier och samtidigt svårare att genomskåda. Erik menar att lögnerna handlar om att vara någonting som andra kan

uppskatta. Bertil berättar utan omsvep att han själv ljugit om både hur många han har legat med och kryddat historier till att låta bättre än vad de egentligen är. Han är övertygad om att de flesta andra gör, eller har gjort likadant:

Treregeln är att om en kille säger att han har legat med trettio då kan du dela med tre så har du tio och det är det verkliga talet, medan med en tjej så kan du gångra med tre istället. (...) Jag har själv avrundat uppåt så att säga, till killkompisar. Speciellt när jag var yngre, på gymnasiet och kanske i studentlivet. I de kontexterna kan det vara så att man kryddat uppåt men annars så upplever jag att jag är mer ärlig idag än vad jag var då. ... Man ljuger inte idag och säger att man legat med en tjej man inte har legat med. Men det kan vara så att man har gått hem med en tjej och hånglat men kanske inte haft penetrerande sex hela vägen, men så säger man: *Amen vi har legat* så slipper man definiera på en skala hur långt man kommit. (Bertil)

Jag kände någon slags press på mig, när jag var sexuellt oerfaren och mina vänner hade upplevt mer än mig (...) jag hade träffat en tjej och vi hade sovit tillsammans och tagit på varandra och allt sådant där, men vi hade aldrig haft sex. Men efteråt, när folk frågade om jag hade haft sex, så sa jag att jag hade haft det. (...) Kanske la jag lite prestige i det. Jag var nog rädd att folk skulle säga: *ja, men varför inte då?* Och då hade jag inte vågat säga: *nä men jag har inte haft sex innan*. För jag tyckte att det var lite skämmigt. Jag kände att alla mina andra vänner redan hade förlorat oskulden och haft sex ganska länge och det hade inte jag. (David)

David berättar att han under denna period av sitt liv var övertygad om att hans vänners sexuella berättelser var sanningsenliga och att han själv var den ende i kompisgänget som var oärlig. Jakten på status i gruppen kan i vissa fall leda till att strategin förskjuts från att höja den egna statusen till att sänka någon annans. I synnerhet om en kvinna är närvarande kan det enligt Bertil bli väldigt otäckt:

Det var en kille, Assar, som berättade om när han hade varit ute. *Ja, vi var i Berlin och jag fixade en jättefin tjej och hängde med henne hem*. Och vi andra bara: *Nänä Assar, det gjorde du inte. Jo jo. Nä Assar du får aldrig ligga så det gjorde du inte*

alls. Jo men det var en tysk tjej så det gick mycket lättare. Nä, det gjorde du inte.
Varpå han bara: *Nä... nä.* Och sen så erkände han att *nä, men jag gjorde inte det.*
Varpå vi bara: *Nej – vi vet Assar.* (Bertil)

Bertil berättar att Assar skämdes efteråt och tycker synd om honom för att han kände sig tvingad till att ljuga om sina erfarenheter och för att han tappade ansiktet inför de andra männen i gruppen. Han säger att han känner sig som en dålig människa när han återberättar historien. ”Men just i det läget så känner man – det är egentligen lite elakt – men man känner att Assar inte ska ljuga, antingen för att det inte är passande eller för att vi inte tycker att han ska sätta sig på några höga hästar, utan att nu får han lugna sig lite liksom.” (Bertil)

Sexuell avundsjuka och missnöje. Generellt är samtliga deltagare snabba med att påpeka att de inte känner sig missunnsamma då de hör vännerna berätta om sexuella erfarenheter. Däremot finns det hos alla enstaka episoder, ibland långt tillbaka i tiden då de själva var oskulder eller i alla fall mindre erfarna, av sexuell avundsjuka och missnöje. Adam som under intervjun ofta återkommer till sitt avståndstagande från tävlan och statusjakt, medger att det tidigare, i artonårsåldern, kunde finnas en viss avundsjuka mot mer (sexuellt) framgångsrika vänner. ”... man hade väldigt enkelt att se att det går bra för den här personen och det är inte lika lätt för mig och man vill ju inte vara missunnsam, men man kan känna en viss avundsjuka för att man kanske hade önskat att det var lika enkelt för en själv” (Adam). När han hör kompisars berättelser nuförtiden är det snarare frågan om nyfikenhet och att ”det där hade jag också velat göra”. Att han idag känner sig ganska säker i sin sexualitet gör att hans behov av bekräftelse från manliga vänner minskar, resonerar han.

I enstaka fall kan sexuell avundsjuka och missnöje leda till uppbrott och brytningar i kompisgänget. Bertil berättar om hur han helt plötsligt fann sig utesluten ur ett kompisgäng som han tidigare hade ganska tät kontakt med. ”Det var en kille där som var väldigt mycket mot mig, och då har vi diskuterat om han kanske upplevde det som att jag inkräktade på hans område eller någonting eftersom det var han *som var där först* och sådana saker.” Men denna situation beskrivs av de andra männen som ett undantagsfall och i de flesta fall kan man prata om problemen innan de eskalerar. Sexuellt missnöje kan också göra att man tonar ner vissa berättelser eller väljer att inte berätta om en sexuell erfarenhet med en tjej som man upplever är under ens standard (David).

Alltså innan jag hade sex från första början så var jag så, jag ville ligga med tjejer, men jag ville ha någon som jag gillade, någon bra. ... Så på det sättet tävlade jag inte så mycket men jag kunde ju jämföra mig och ibland var jag lite avundsjuk på att någon annan bara hookade brudar hela tiden och så satt jag där oskuld och nitton år. (...) När jag var singel kunde jag tänka så: *nu har jag inte legat på ett tag*. Men det är mest när jag är själv, jag tänker inte så mycket i förhållande till andra. Dock kan jag tänka så: vissa här kan ligga när de vill typ, så kanske jag blir lite: *ja, jag hade också velat ligga nu*. (Erik)

Solidaritet och delande i gruppen

Parallellt med en önskan att ta plats, vinna status och toppa varandras historier i kompisgänget visar samtliga deltagares berättelser på stor solidaritet och hänsyn i hur man väljer att tala om sex med sina vänner och vilka frågor man väljer att ta upp. Bertil och Erik ger båda exempel på hur de på olika sätt har åsidosatt sig själva för att vara solidariska med en vän. Erik berättar om tillfällena då han spelat med i vänners sexuella berättelser fastän han egentligen inte tror på dem och fastän Bertil har ljugit när vänner har berättat om fylleimpotens och sagt att *ja men det har hänt mig också*, fastän det inte har det. När en vän kommer med en negativ erfarenhet finns det hos Bertil en tanke om att han vill "bygga upp honom igen". Samtliga deltagare, men framförallt Adam och David, berättar vidare om tillfällena då de har tonat ner sig själva och sina sexuella erfarenheter för att inte göra mindre erfarna eller bara mer sexuellt reserverade vänner obekväma. Adam som berättar att han själv sällan mörkar någonting alls i sociala lekar som "Jag har aldrig..." berättar om situationer med barndomsvänner där han valt att inte berätta om sexuella erfarenheter:

Man har ju undvikit att prata om sex med dem eftersom man visste att dom inte har gjort det här eller det här. Dom har inte provat, eller haft sex överhuvudtaget. Och då undviker man ju helst att ta upp det framförallt för att det skulle kunna vara jobbigt för dem... (Adam)

Men solidariteten i sig är aldrig självklar och ovillkorad (vilket framgår under Konkurrens i gruppen) utan tycks betingad av faktorer som hur välvilligt inställda männen är till den andra personen, hur autentisk och genuin de upplever att han är i sina berättelser och hur mycket ansvar

personen tar för sin egen situation. Samtidigt som Cesar uppger att han tycker synd om och känner sympati för sin väns svåra situation som vuxen oskuld så är det en kluven känsla för honom.

Ja, jag vill såklart hjälpa en vän. Man får den känslan att man vill hjälpa till. Men det är ju inte så mycket man kan göra, mer än att försöka bättra på hans självförtroende. Men jag vet inte riktigt hur jag ska hantera sådana situationer heller, så det är väl en viss sorg för mig också, som om jag inte kunde hjälpa honom, hjälpa en kompis (...) Alltså om han hade försökt och misslyckats så hade jag tyckt mer synd om honom men i och med att han inte försökte så mycket så tyckte jag att han utsatte sig själv för det och då kände jag inte lika starkt för honom. (Cesar)

Samtliga deltagare utom Cesar talar om att det finns en förväntan att man ska dela med sig av sina sexuella erfarenheter i kompisgänget. De beskriver delandet i sig som någonting positivt och en del av premissen för den manliga gemenskapen:

Bland mina nära vänner är det nog så. Som med min närmsta vän som bor i en annan stad. Om jag skulle träffa en tjej och gå hem med här så tror jag att han förväntar sig lite att jag ska berätta det för honom, och jag vill gärna höra om han har varit med om någonting. Då vill jag gärna att han ringer mig och berättar det. (...) Jag kan tycka att det är lite skönt att dela ändå, även om det är någonting jag mår dåligt över. På något sätt tycker jag att det är jobbigt att ha mycket hemligheter när det kommer till sex. Eller såhär: när jag var med de här två tjejerna, två dagar i rad liksom, om jag inte hade berättat det eller om jag hade utelämnade någonting skulle jag nästan känna att ljög. (David)

Glädjas i medgång och stödja i motgång. Alla deltagare framhåller glädje, ibland med inslag av en, ofta nedtonad, avundsjuka, som den dominerande känslan då de hör vänner prata om sexuella erfarenheter eller beskriver vännernas reaktion då de berättar om sina egna erfarenheter. För det mesta vill man höja den som berättar om en sexuell erfarenhet, även om tonen ibland kan vara skämtsam. ”Good for you, klapp på axeln, bra jobbat liksom. You finally got it”, säger Bertil ”Jag antar att dom reagerade typ lite så: *wohoo, fett, bra jobbat, coolt* och att de skrattade åt den ena eller andra historien”, säger Erik. För alla deltagarna handlar samtalen med manliga vänner ofta om

att söka eller ge stöd. Det kan handla om en jobbig situation som att ha blivit slagen av sin tjej (Cesar), att ge eller få sexuella tips och råd (samtliga), att diskutera besvikelser och misslyckanden eller bara förväntningarna inför kvällen (de flesta).

Vi delade lägenhet och jag brukade berätta mina förväntningar inför kvällen, innan jag gick ut, vad jag förväntade mig att uppnå, och sen när jag kom tillbaka – det brukade oftast inte hända någonting – så brukade jag dela med mig om hur missnöjd jag var över att det inte hade hänt någonting. (Cesar)

David och Erik som båda var oskulder i den tidiga tjugoårsåldern har numera erfarenhet av att stötta mindre erfarna eller osäkra vänner. Även om båda säger att de vill det bästa för sina vänner tycks de också medvetna om att stöd och råd kan försätta den andre i en underlägsen, eller obekväm position. Så här berättar Erik om sina försök att stödja en sexuellt osäker vän:

Vi var på bröllop nu och så var det en tjej som han tyckte var snygg och så försökte han helt så stelt och *kolla inte på mig*, och en massa sådana grejer. Han blev akward. Och så försökte jag: *bara slappna av, bara ta det lugnt, det är inte så farligt, jag snackar med henne om du vill (...)* Det är klart att det påverkar min bild av honom för jag ser ju honom som osäker – på det sättet i alla fall. Men alltså det gör ju den inte negativ, jag tycker kanske synd om honom att han är osäker och att han kanske inte får ligga när han vill ligga och så vidare. Lite så – tycker synd – men inte nedvärderande synd, utan bara: *fan, kom igen typ*, jag vill bra för honom, inte så: *titta på honom*. Fattar du skillnaden? Man kan tycka synd om någon på ett negativt sätt: *alltså jag tycker synd om dig för att du är helt värdelös som inte får ligga*, men sen kan man också tycka synd om någon som: *fan vad synd att du inte får ligga, kom igen nu, you can do it*. (Erik)

Jag tror jag sa till honom såhär att *om hon inte är nöjd med det [sexet] så är det ingen relation värd att satsa på för det är klart att det är en sak som växer fram, det tar tid att bli helt bekväma med varandra*, men också att *om hon väljer bort dig på grund av att du är mindre sexuellt erfaren så är det inte en bra tjej för dig* – och så tänker jag själv också. Om jag skulle träffa en tjej nu som inte tycker jag är

tillräckligt bra i sängen, eller inte känner att jag vill sträcka mina gränser utanför min komfortzone typ, om det skulle vara så skulle jag säga: *amen då passar vi inte ihop liksom. Då får du leta någon annanstans.* (David)

Lämna ut sig själv. Då och då händer det att deltagarna lämnar ut sig själva, sina besvikelser och misslyckanden, i samtalen. När och hur detta sker beror på flera faktorer. Flertalet av deltagarna framhåller att det är lättare att vara uppriktig om sig själv och sitt sexliv om det finns en ömsesidighet i utelämnandet eller någon annan har öppnat upp sig först. Samtliga deltagare talar om att kunna förvänta sig en förståelse från motpartens sida, att det man berättar tas emot på ”rätt sätt”. Adam menar att det kan finnas en mentalitet att man kan berätta om många positiva och komiska inslag men att det är svårare att prata om de lite mer smärtsamma misslyckandena eller saker man bara upplever som svåra. Bertil är inne på ett liknande tema och menar att just i den allmänna ”vardagshypen” så är det sällan man berättar något utelämnande om sig själv utan det sker vid tillfällen då man redan är lite nedstämd, till exempel om man sitter och pratar efter en utekväll och ”alla är inne i en form av erkännande och man hjälps åt”.

Att berätta med humor återkommer hos de andra männen som ett medel att släta över eller mjuka upp en mer obekväm sexuell berättelse (men också som ett självändamål i det att man berättar en rolig historia för att underhålla, se *Utbyta erfarenheter och underhålla*). Vilka som deltar i samtalet tycks vara överordnat gruppens storlek även om männen föredrar mindre sammanslutningar av en eller ett par vänner för mer intima tillkännagivanden.

I större sammanhang tror jag inte att jag har varit med om så mycket osäkerhet, men definitivt när man går ner på one on one så kan det förekomma att människor berättar om osäkerhet. Speciellt han som inte hade varit med någon någonsin. Hos honom fanns det ju extremt mycket osäkerhet, och det pratade vi med varandra om ganska öppet. (Cesar)

Bertil och Cesar framhåller båda att de har lättare att lämna ut sig själv till kvinnliga vänner än manliga och Adam framhåller att det är lättare att prata om sex med vänner han lärt känna i vuxen ålder eftersom det då tas för givet att man har sexuella erfarenheter. Men också den egna åldern och genom åren förvärvade erfarenheter spelar stor roll för hur uppriktiga deltagarna vågar vara. Alla deltagare, men i synnerhet David och Erik som debuterade sexuellt i den tidiga tjugoårsåldern,

antyder att behovet att ljuga eller hålla inne med sanningen minskar med förekomsten av positiva sexuella erfarenheter. Framförallt David som var mycket besvärad av att vara en vuxen oskuld vet numera att det inte är hans fel egentligen, ”utan det handlar om kemin, om att vi inte kan slappna av med *varandra*.”

Jag tappade oskulden när jag var tjugo och sen var jag med samma tjej ett tag, några månader, så där blev jag ändå lite mera van. Det gick ganska snabbt för vi kunde experimentera lite och så. (...) Jag blev mer bekväm med min sexualitet och nakenhet och så vidare. (...) Alltså om jag är helt säker på mig själv då behöver jag inte tvivla. Om jag är osäker på mig själv så kanske jag inte vill berätta att jag tyckte det var skönt att få ett finger i röven för att då tänker jag att: *är det fel eller är det inte fel?* Men nu tänker jag att det är inget fel med det, vem bryr sig, jag gillar min tjej, jag tyckte att det var skönt, punkt slut. (...) Det blir lättare att ta upp misslyckanden och mer tabubelagda grejer. (Erik)

Adam, Cesar och Erik menar att de aldrig har ljugit om sex, varken om antal partners eller överdrivit historier till att låta bättre än vad de var. Skälen de anger för att tala sanning varierar, men kretsar runt att de aldrig känt ett tillräckligt starkt behov av att förstå sig, att det inte skulle ge dem någonting, och att det skulle vara alldeles för uppenbart om de ljög. Skammen över att ha farit med uppenbara lögnar om sin vuxna oskuld är stor hos David. Men både han och Bertil säger att de med ålder och erfarenhet har rört sig i riktning mot mer sanningsenliga berättelser.

Jag tror att det hade varit väldigt lätt för dem (vännerna) att få reda på sanningen, i så fall skulle jag säkert fått frågan *jaha, men när då, med vem?* Det skulle bli alldeles för uppenbart och sen så hade jag känt mig obekvämt med det. (Adam)

Slutsatser

Vilka sexuella erfarenheter väljer deltagarna att dela med sig av till sina vänner?

Deltagarna berättar i första hand om (hetero)sexuella framgångar och upplevelser. Men med nära vänner och i mindre kamratgrupper tillåts också osäkerhet och sexuella tillkortakommanden ta plats i samtalen, till exempel berättelser om att inte lyckas prestera sexuellt. Det finns en tendens att undvika tabubelagda upplevelser, i synnerhet sådana som innehåller element som kan uppfattas som homosexuella av de manliga kamraterna.

Varför väljer de att berätta om just dessa erfarenheter?

De sexuella berättelserna fyller flera funktioner för deltagarna. Att underhålla, utbyta information, stötta en vän, och att ”höja sig över grabbarna” är de mest centrala. Då de berättar om ett misslyckande förväntar sig deltagarna stöd och support från kamraterna. Ofta fyller en och samma berättelse flera funktioner samtidigt.

Vad tänker de om kamraternas sexuella berättelser?

Deltagarna är generellt mer tveksamma till sanningshalten i vännernas sexuella berättelser än vad de är till sina egna. Framförallt tror de att kamraterna ljuger om antalet partners och kvaliteten på de sexuella upplevelserna (en kyss blir ett samlag). Det är viktigt på vilket sätt kamraterna berättar om sex och att trycka upp sexuella erfarenheter i ansiktet på sina vänner kan upplevas som otrevligt. Samtidigt finns en stark förväntan om att vännerna skall dela med sig av sexuella erfarenheter.

Diskussion

I detta kapitel diskuteras först resultaten i relation till befintlig teori och begreppen sexuell *stratifiering*, *status*, och *tävlan* som presenterades i den inledande teoridelen. Därefter följer en metoddiskussion med förslag på förbättringar och idéer om hur arbetet skulle kunna utvecklas i vidare forskning.

Resultatdiskussion

Stratifiering – sexuell framgång tillskrivs motvilligt betydelse. Samtliga deltagare utom en tycktes i olika grad bli provocerade och vilja ta avstånd från den inledande triggern i form av Lars Trier-citatet ”Bergman har knullat mycket mer än mig”, och det tema av att ”mycket sex ger högre status” som kunde skönjas i den tematiska analysen. Att kopplingen mellan sexuell prestation och status i gruppen väckte starka känslor blev extra tydligt i det att deltagarna återkommande under intervjun underströk – även då detta inte var frågan – att de inte fäste någon som helst vikt vid hur mycket deras manliga vänner fick ligga. Parallellt med detta aktiva avståndstagande, som också de mer konkurrensorienterade deltagarnas berättelser vittnar om, med kommentarer som att det är någonting de ”har blivit socialiserad in i”, någonting som pådyvlats dem utifrån, så beskrev de flesta deltagare situationer när de, för att låna Bertils ord, ”vill höja sig lite över de andra grabbarna”.

Även om jämförelserna i vuxen ålder sker mer eller mindre implicit och oreflekterat så beskrev flera deltagare hur de, främst som yngre, på olika sätt kollat upp och rankat sig själva och en av deltagarna tillstod rakt ut att många heterosexuella relationer för honom betyder att man ”har ett högre värde.” Detta antyder förekomsten av någon form av sexuell stratifiering även om det inte är tillräckligt för att dra några slutsatser om hur detta rankingsystem ser ut, eller bäst skall beskrivas. Att jämförelsen i vuxenlivet ofta ligger implicit och outtalad för dock tankarna till Zetterbergs (1966) ”hemliga” erotiska ranking baserad på den latent möjligheten att väcka sexuellt gensvar hos personer av motsatt kön. Oaktat vilken vikt deltagarnas tillskrev denna ”erotiska ranking” tycktes de på olika sätt ytterst medvetna om deras egen och kamraternas skiftande dragningskraft på personer av motsatt kön.

Men sexualitetens betydelse i kompisgänget framkommer också i lögnerna och det som förblir outtalat i kamratgruppen. Två av deltagarna beskrev liknande negativa attityder av otillräcklighet och underläge i förhållande till sin vuxna oskuld som återkommer i oskultsforskning av Sprecher och Treger (2015). Omvänt var de andra deltagarna ytterst medvetna om att oskuld och

brist på erfarenhet är ett stort tabu som de gärna undviker att prata om. Men också en deltagare vars sexuella debut skedde tidigare än de andra männen beskrev situationer, främst under gymnasiet och det hetsiga studentlivet, där han ”kryddat historier” eller ljugit om antalet sexpartners. Detta kan sättas i relation till Jonason och Fisher (2009) som driver tesen att sexuell framgång är ett sätt för män att få status hos andra män och att när hänsyn tagits till detta så försvinner skillnaden i antalet rapporterade sexpartners mellan könen.

Det framkom helt enkelt en diskrepans mellan det uttryckliga avståndstagandet mot normen ”mycket sex ger högre status”, sättet att attribuera normen att gälla för andra än en själv och hur närvarande den faktiskt tycktes vara i männens vardag. Samtliga deltagare berättade om episoder då de på olika sätt försökt att stödja sina manliga vänner. Samtidigt framkom, också i själva stödjandet och hur männen talade om det, en oerhörd medvetenhet om den andres relativa position i gruppen. Denna medvetenhet tog sig uttryck på flera sätt i männen berättelser: till exempel i att de undvek att överhuvudtaget prata om vissa sexuella erfarenheter med mindre erfarna vänner för att inte göra dem förlägna, eller i kommentarer om att de såg den andre som osäker. Normens implicita närvaro i männen berättande kan sättas i relation till framförallt Collins (2004) och Moffatts (1989), eller för all del skönlitterära författare som Houellebecqs (2000, 2002), idéer om sexualitet som den primära motorn för informell segregation (stratifiering) i kamratgruppen.

Collins (2004) beskriver bland annat hur också heterosexuella enkönade gemenskaper centreras runt kamratgrupper av liknande erotiskt värde, avseende medlemmarnas attraktionskraft på det motsatta könet. Detta verkade dock inte stämma för deltagarna i studien som berättade om hur de umgicks med manliga vänner som både var mer och mindre sexuellt framgångsrika än dem själva. En av deltagarna berättade att det i hans umgänge går att skämta om allt, ”om någon ligger mycket, om någon ligger lite, om någon inte ligger alls”, vilket antyder att det tvärtom finns en stor spridning avseende sexuell framgång i kamratgruppen (spridningen i sig kan så klart ändå vara ett problem för männen). Till stöd för Collins tes berättade en av deltagarna om en situation där han själv plötsligt fann sig avskuren från ett tidigare kompisgäng som han brukade umgås mycket med: ”kanske upplevde han det som att jag inkräktade på hans område eller någonting, eftersom han var där först”. Detta skulle kunna tas som ett uttryck för Collins (2004) mekanism att kamratrelationer tenderar att cementeras runt gemenskaper med liknande erotiskt värde och att personer som avviker åt något håll sorteras ut från gruppen.

Status – all uppmärksamhet är inte bra uppmärksamhet. Även om det stundtals var svårt att skilja berättelsernas beståndsdelar från varandra likväl för mig som lyssnare som för männen själva – var går till exempel gränsen mellan ett vanligt berättande och skryt och självhävdelse – innehöll de flesta samtal som deltagarna berättade om en önskan att underhålla

eller utbyta information. Denna intention tycktes existera parallellt med en önskan att ”höja sig över grabbarna” eller att stödja en vän, men också i kraft av sig själv, i avsikten att helt enkelt skapa roligare eller mer intressanta berättelser.

Att berätta en sexuell historia placerar berättaren i centrum för uppmärksamheten för en stund. Men det är inte all slags uppmärksamhet som går hem i grabbgänget. Samtidigt som alla deltagare i ett eller annat avseende menade att det ingår som en del i vänskapen att berätta och dela med sig av sina sexuella erfarenheter. David uttryckte det till och med som om han ”skulle ljuga” om han inte berättade för sin bästa kompis om en sexuell erfarenhet, så får berättandet inte ske på vilket sätt som helst. Att enbart vara en ”skrytmåns” är inte särskilt populärt bland männen även om några av dem menade att de kunde bli imponerade av en kamrats sexuella framgång trots att de upplevde det som att han skröt. Den som vill berätta sin sexuella historia eller skryta bör tänka på hur han framstår. Deltagarna berättade bland annat att de inte tyckte det var kul att få det upptryckt i ansiktet och att de själva föredrar att få frågan och svara på den än att bara berätta spontant utan att någon har bett dem. Men oaktat på vilket sätt berättandet sker framhöll en deltagare att det är viktigt att den som berättar själv tycker att historien är intressant, och att han inte bara berättar för att framstå på ett visst sätt.

Detta sätt att se på sexuella berättelser kan jämföras med strategierna för dominans respektive prestige där dominanta män är tävlingsinriktade och övertygande och själva tar sig mycket plats medan prestigefyllda män bygger sin status genom inkludering och istället lyfts upp till framträdande positioner utav sina vänner (Sadalla et al., 1987). Liksom männen hos Kruger och Fitzgerald (2011) tycktes studiens deltagare uteslutande föredra prestige som social strategi hos sina vänner även om de i undantagsfall beskrev ett eget sexuellt berättande som låg närmare dominans.

Men inte bara sättet man berättar om de sexuella upplevelserna spelar roll för statustilldelningen, utan även innehållet är viktigt och alla upplevelser tycks inte vara lika gångbara i kompisgänget. En tendens kunde skönjas i det att många av männen valde att återge berättelser med komiska eller positiva inslag för sina vänner. Innehållsmässigt framstår det alltså som mer fördelaktigt (i alla fall kortsiktigt) att berätta om positiva, heterosexuella upplevelser än att berätta om misslyckanden och i det fall man skall berätta om misslyckanden gör man bäst i att ha ”helhetspaketet”, det vill säga varva positiva och negativa erfarenheter med varandra. Kanske är det just avsaknaden av detta ”helhetspaket” som gjorde brist på erfarenhet och oskuld till ett så stort tabu i några av berättelserna. Detta går delvis i linje med tidigare forskning som visar att män bedömer andra män med många sexpartners fördelaktigare (Jonason, 2007) – och vad vore värre i detta sammanhang än inga sexpartners alls?

Att hamna i centrum genom att berätta om något som för en själv framstår som

normbrytande och tabubelagt framstår som problematiskt och var något som männen, i alla fall visavi mer ytligt bekanta, helst ville undvika. En intressant detalj här är hur i alla fall tre av männen på olika sätt berörde ett tabu att bryta mot en upplevd heterosexuell norm samtidigt som de privat hade erfarenheter av exempelvis homosex och ”pegging”. Det verkar alltså finnas vad Masters et al. (2013) refererar till som dubbla heterosexuella skript där det finns en publik mansnorm som man gärna uppvisar inför sina manliga vänner (i synnerhet mer perifera sådana) och en annan manlighet som tillåts blomma ut och ta plats i den mer intima relationen till flickvännen eller sexpartnern.

En skör balansgång mellan sexuell tävlan, konkurrens och delande. Det mest framträdande i berättelserna var oväntat nog värmen och de goda intentionerna som männen gav uttryck för när de beskrev de sexuella samtal de hade med sina vänner. Det fanns hos var och en av de fem deltagarna en, som jag upplever, genuin vilja att stötta och hjälpa sina vänner. Detta kan handla om att stödja och peppa mindre erfarna vänner att våga ta sexuella initiativ såsom när Erik försökte övertala en vän att prata med en tjej på ett bröllop, men också om något så enkelt som att uttrycka glädje över en kompis framgångar. Männen i studien tycktes, till skillnad från tendensen i Van Vugt och Iredal (2013), vara fullt kapabla till pro-socialt hjälpbeteende och solidaritet även i mer intima relationer, och också utan en kvinnlig publik.

Samtidigt framstår solidariteten och delandet i kamratgruppen som någonting oerhört skört, som man måste handskas varsamt med. Den tycks vara villkorad av yttre och inre faktorer. Äkthet eller autenticitet kan vara en sådan faktor. En vän som öppnar upp sig med en negativ erfarenhet lämnar ut sig själv och behöver ”byggas upp”, medan en som försöker höja sig i gruppen genom uppdiiktade historier ”inte skall sitta på några höga hästar”, utan skall plockas ner på jorden. Också initiativförmåga tycktes viktigt för att väcka sympati. Att stanna hemma och inte ta tag i sin situation gav inga sympatipoäng i männens berättelser.

Intressant utifrån ett solidaritet och delande perspektiv är också hur den sexuella statusen (som deltagarna visserligen ogärna tillmäter någon betydelse) tycks så oerhört cementerad, närmast statisk, i kompisgänget. I detta avseende är Collins (1971, 2004) teori om interaktionsritual (IR) kedjor intressant. Dessa interaktioner har en cirkulär, närmast självuppehållande, form där de personer som dominerar ritualen erhåller emotionell energi som sedan kan användas för att dominera framtida interaktionsritualer. Situationen där Bertil och hans vänner avslöjade sin kompis – som ”aldrig får ligga” – sexuella lögnar och omedelbart tog ner honom från ”de höga hästarna” kan enligt denna teori både ses som ett uttryck för hur kraftfulla personer upprätthåller sin makt över tid och som ett exempel på svårigheten att ta sig ur en position med låg emotionell energi. Att kamraten ”aldrig får ligga” antyder i enlighet med denna teori att statusförhållandet är relativt cementerat över tid och rum.

Metoddiskussion

Urval. Intervjupersonerna valdes ut och accepterades i den ordning de anmälde sig till studien. Det fanns en uppenbar bias i vilka som uppmärksammade och anmälde sig till studien. Till exempel var samtliga deltagare i studien andra studenter (av något slag), vilket gör att det redan där finns en underrepresentation av unga män utanför den akademiska världen. Då det i första hand rör sig om en hypotesgenererande studie med syftet att visa på *möjliga* upplevelser är detta inte ett lika stort problem som om syftet hade varit att fastställa generella orsakssamband.

Vid studier i ett känsligt ämne som sex, och mot bakgrund av hur tabubelagd manlig brist på erfarenhet visat sig vara hos några av deltagarna samt i tidigare oskultsstudier, finns det en uppenbar risk att männen som anmälde sig är tryggare med sin sexualitet än genomsnittet i deras åldersgrupp. Brist på sexuella erfarenheter hos yngre män kan också förklara att samtliga anmälda deltagare låg i den övre delen av det aktuella åldersspannet (23-25). Till exempel är det möjligt att en deltagare som förlorade oskulden i tidiga tjugoårsåldern och som besvärades mycket av detta, hade gett helt andra, mer osäkra, svar om jag hade intervjuat honom för några år sedan – om han då överhuvudtaget hade känt sig manad att ställa upp på en intervju om sexuella samtal. Hur denna snedfördelning sammantaget påverkat resultatet är öppet för spekulation.

Jag hade inledningsvis en föreställning om att det konkurrensorienterade berättandet och den sexuella avundsjukan skulle ta större plats än vad det de-facto gjorde i männens berättelser (vilket möjligen säger mer om mig än om mina deltagare). Så gott som samtliga deltagare beskrev hur ålder och med den förvärvad sexuell erfarenhet spelar in för hur de kan lämna ut sig själva och ta plats i sexuella samtal.

Både singelmän och män som levde i parförhållande tilläts delta i studien. Detta är rimligt då det rör sig om en studie om de sexuella samtalsens betydelse och funktion, inte om parrelationer i sig. Parbildning som fenomen är skilt från erotisk tävlan och rankning och att vara i ett förhållande är inte nödvändigtvis ett tecken på hög sexuell status i gruppen – faktum är att det enligt vissa teoretiker kan vara ett tecken på motsatsen (Zetterberg, 1966; Martin & George 2006). Hur deltagarnas skiftande förhållandestatus har påverkat deras berättelser är osäkert. Det kan noteras att deltagarna som uppgav att de levde i ett parförhållande när studien genomfördes var mindre benägna att lämna ut detaljer om sitt sexliv till kamraterna av hänsyn till partnern. Det fanns också ett visst stöd för den allmänna föreställning om att män som lever i parförhållande och därmed "har sitt på det torra" är mindre konkurrensorienterade än singelmän. Att berätta för kamraterna om sexuella erfarenheter förlorade i betydelse då den sexuella kontakten övergick i en mer varaktig

relation. Däremot tycktes det faktum att ett par av männen befann sig i relationer inte göra dem mindre medvetna om sina egen och kamraternas sexuella framgångar än vad singelmännen var. Tvärt om menade en av deltagarna som levde i en parrelation att hans försök att hjälpa en mindre erfaren vän att ta sexuella initiativ, trots goda intentioner, kunde bidra till att placera honom över vännen.

Datainsamling. Att inleda varje samtal med en trigger i form av Trier-citatet ”Bergman har knullat mycket mer än mig” och en kort bakgrund till detta var klivet och kanske borde jag ha börjat direkt med frågor om intervjupersonens egna sexuella samtal. En fördel var att jag fick en ingång till ämnet som inte tvingade intervjupersonen att öppna upp sig själv omedelbart efter att han slagit sig ner i rummet. Dessutom utgjorde citatet en ingång till de mer konfliktorienterade perspektiven av sexuell tävlan och kamp som var en del av studiens teoretiska bakgrund. En tänkbar nackdel var att citatet provocerade några av deltagarna och skapade en intervjusituation där jag upplevde att männen ibland var på sin vakt och tog större avstånd från manliga sexuella jämförelser än vad de kanske annars skulle ha gjort i en mer spontan situation. Triggern kan alltså ha påverkat svaren på efterföljande frågor på ett sätt som inte var helt lyckat då jag var ute efter deltagarnas egna upplevelser av de sexuella samtalen.

Detta anknyter till det resonemang om reflexivitet som förs av bland annat Willig (2013) och Alvesson och Sköldberg (2008). Det är högst troligt att jag som forskare, genom mitt val av trigger, frågorna jag ställer, vilken möjlig följdfråga jag väljer och mina känslomässiga reaktioner på deltagarnas svar redan i intervjusituationen påverkar karaktären på det insamlade materialet. Detta behöver inte vara uteslutande negativt, min förförståelse och mitt sätt att relatera och svara på männens berättelser kan också ha bidragit till att så många av deltagarna har vågat öppna upp sig och berätta historier som de enligt egen utsago aldrig har berättat för någon tidigare.

I utformningen av intervjuguiden strävade jag efter att inleda med så konkreta men, samtidigt öppna, frågor som möjligt om hur männen samtalar om sex i kompisgänget för att sedan successivt komma in på mer konfliktorienterade frågor kring lögner, skryt och osämja i kompisgänget, kopplade till befintlig sociologisk och socialpsykologisk teori som ofta har just konfliktfokus. Hade jag gjort om studien hade jag troligen helt plockat bort de avslutande tre frågorna som mer explicit fokuserar på konfliktperspektivet då dessa sällan eller aldrig tillförde något till resultaten. Detta kan också ha berott på att intervjupersonen var trött och att konflikter i form av skryt och osämja i kompisgänget, i det fall detta överhuvudtaget var aktuellt, redan hade berörts under samtalet.

Enligt Langemar (2008) är också den kontext som intervjuerna ägde rum i relevant för utkomsten. Samtliga intervjuer ägde rum i ljudisolerade samtalsrum på Lunds universitet, vilket

troligen skapade en större legitimitet och trovärdighet än om de ägt rum i hemmiljö. Å andra sidan genomfördes intervjuerna i en informell ton, deltagarna använde en del slanguttryck, och både jag och intervjupersonerna skrattade och skämtade mycket under intervjun, vilket stundtals förde tankarna till ett samtal mellan två vänner. Detta förstärktes ytterligare av att deltagarna använde en språklig ton där de ofta förutsatte att jag ”fattade hur de menade”. Det är möjligt att jag hade fått andra svar om jag mer konsekvent använt ett väldigt formellt tilltal och aldrig ”identifierat” mig med eller låtit mig dras in i deltagarnas berättelse.

Slutligen ger studiens utformning där de unga männen intervjuas om sina upplevelser bara indirekt tillgång till deltagarnas unika upplevelser av de sexuella samtalens betydelse och funktion, i just deras kompisgäng. Personligen tror jag dock att fördelarna som en anonym semistrukturerad intervju ger avseende autentiska svar – i synnerhet mot bakgrund av att flera av deltagarna ”erkände” sexuella lögnar som inte ens deras närmsta vänner kände till – överväger fördelarna med exempelvis fokusgrupper och liknande förfarande där deltagarna kan känna sig pressade att svara i linje med vad som anses socialt önskvärt och möjligheten att dela med sig av mer tabubelagda upplevelser är begränsad.

Analys och resultat. Då jag själv är man och i egenskap av sådan har erfarenhet av att ingå i manliga miljöer och diskurser finns det naturligtvis en överhängande risk att tolkningsprocessen (den tematiska analysen av transkripten) påverkats av mina egna upplevelser och erfarenheter. Detta är knappast unikt för mig och just denna studie om sexuella samtal, utan en ständig diskussion inom kvalitativ forskning (Willig, 2013). Det är också helt i linje med en aletisk hermeneutisk forskningsansats att tolkningen inte helt kan separeras från dess upphovsman/kvinna.

För att inte sväva ut från målet har jag under processens gång, under analysen av transkripten, ständigt återkommit till syftet med studien, nämligen: ”att undersöka de sexuella samtalens betydelse och funktion i kamratgruppen hos unga heterosexuella män” och ställt mig frågan på vilket sätt den aktuella meningsbärande enheten eller citatet är relevant i detta avseende. Jag har tagit mig an transkripten bottom up och byggt teman av mindre meningsbärande enheter så som beskrivs i metodkapitlet. I detta har jag förhållit mig öppen för teman som jag inte hade förväntat mig att hitta. Till exempel så är temat *solidaritet och delande*, betydligt mer omfattande än det *konkurrenstema* jag från början hade förväntat mig skulle dominera intervjun – och detta trots en ”trigger” som hos vissa av deltagarna möjligen betraktades som provocerande eller tendentiös.

Resultaten i en tematisk analys kan diskuteras med avseende på meningsfullhet och användbarhet. Vad gäller meningsfullhet så har min ambition varit att utifrån det begränsade materialet ge en så fyllig och nyanserad bild av presenterade teman som möjligt. Naturligtvis är det här möjligt att prioritera annorlunda, eller till och med identifiera helt andra teman. Exempelvis har

jag låtit mer teoretiska akademiska resonemang kring mansnormer stå tillbaka i det presenterade materialet till förmån för citat och iakttagelser som relaterar direkt till deltagarnas egna historier och praktik.

När det gäller användbarhet så är det svårt att tala om en praktisk/klinisk användbarhet eller praktisk nytta så som den efterfrågas av Langemar (2008). Studien belyser de sexuella samtalens betydelse och funktion i en, som jag tidigare varit inne på, både till antalet och karaktären väldigt begränsad grupp unga heterosexuella män. En majoritetsgrupp som trots sin storlek och sitt inflytande i samhället inte varit föremål för särskilt mycket samtida genuspsykologiskt forskningsintresse (utöver kritiska mansstudier). Här får de komma till tals i sin egen rätt, utan att reduceras till "heteronorm" eller den ständigt privilegierade motståndaren i polemik till utsatta minoritetsgrupper i en normkritisk eller genuspolitisk diskurs. Det erhållna resultatet kan i bästa fall betraktas som en tendens eller fingervisning till de sexuella samtalens betydelse och funktion för unga heterosexuella män och ge förslag på möjliga teman (möjliga berättelser) kring exempelvis sexuell prestationsångest, konkurrens och delande att ta i beaktande på en "unga vuxna" mottagning.

Vidare forskning

För framtida studier är det relevant att tidigt fråga sig vilka personligheter och förhållningssätt som synliggörs i studien och vilka berättelser som är underrepresenterade, eller saknas helt. Det är som några av deltagarna mycket insiktsfullt påpekade rimligt, till och med troligt, att jag hade fått helt andra, delvis motstridiga berättelser, om jag istället hade intervjuat någon av deras vänner. Ingen hänsyn togs till exempel till graden av socialt eller ekonomiskt utanförskap. Det är fullt tänkbart – men inte på något sätt självklart – att tendensen till avundsjuka och konkurrens i berättandet samvarierar med graden av utsatthet och social position inom andra områden. För att öka jämförbarheten vore det också intressant att i en framtida studie se till så att deltagarna befinner sig i en liknande situation avseende aktuell civilstatus.

Intressant i sammanhanget vore också att införskaffa positivistisk kunskap genom att studera manlig interaktion i ekologiskt valida situationer eller genom någon form av experimentuppställning för att komma bort ifrån teoretiska resonemang kring normer och en eventuell önskan att framstå i god dager för intervjuaren. Intressant vore att till exempel studera sexuell konkurrens och delande i subgrupper av swingers, där interaktionen kan studeras i realtid.

Vidare har jag i studien utgått mycket från en konkurrens- eller konfliktorienterad sociologisk teori. Det vore därför extra intressant att studera de fynd som bryter av mot tidigare teoribildning – till exempel det faktum att männen beskriver pro-socialt och stöttande beteende mot

andra män även i situationer där inga kvinnor är närvarande.

Referenser

- Adorno, T. (2005). *Minima Moralia*. London: Verso.
- Alexander, M., & Fisher, T. (2003). Truth and Consequences: Using the Bogus Pipeline to Examine Sex Differences in Selfreported Sexuality. *The Journal of Sex Research*, 40(1), 27- 35.
- Alvesson, M., & Sköldbberg, K. (2008). *Tolkning och reflektion: vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Barclay, P. (2010). Altruism as a courtship display: Some effects of third-party generosity on audience perceptions. *British Journal of Psychology*, 101(1), 123-135.
- Becker, G. S. (1992) The Economic Way of Looking at Life. Nobelföreläsning.
- Boomsma, J. J. (2007). Kin selection versus sexual selection: why the ends do not meet. *Current Biology: CB*, 17(16), R673-R683.
- Bourdieu, P. (1979). *La distinction: critique sociale du jugement*. Paris: Ed. de Minuit.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research In Psychology*, 3(2), 77-101.
- Buss, D. M. (2005). *The handbook of evolutionary psychology*. n.p.: Hoboken, NJ : John Wiley & Sons.
- Carter, G. L., Montanaro, Z., Linney, C., & Campbell, A. C. (2014). Women's sexual competition and the Dark Triad. *Personality And Individual Differences*, 74, 275-279.
- Collins, R. (1971). A Conflict Theory of Sexual Stratification. *Social Problems*, (1). 3.
- Collins, R. (2004). *Interaction ritual chains*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Darwin, C. (1859). *On the origins of speciec by på natural selection*. London: Murray.
- Darwin, C. (1871). *The descent of man, and selection in relation to sex*. London: Murray.
- DN. Paulsen, R. (2015, 20 september). *Kärlek i kapitalets tid*. Hämtad från www.dn.se 160427.
- Duncan, N. (2004). It's important to be nice, but it's nicer to be important: girls, popularity and sexual competition. *Sex Education*, 4(2), 137-152.
- Elias, N., Dunning, E., Goudsblom, J., & Mennell, S. (2000). *The civilizing process: sociogenetic and psychogenetic investigations*. Oxford: Blackwell.
- Fischer, A. H., & Rodriguez Mosquera, P. M. (2001). What concerns men? Women or other men?: A critical appraisal of the evolutionary theory of sex differences in aggression. *Psychology, Evolution & Gender*, 3(1), 5-25.
- Fisher, T. (2007). Sex of Experimenter and Social Norm Effects on Reports of Sexual Behavior in Young Men and Women. *Archives of Sexual Behavior* 36(1), 89-100.
- Fromm, E. (2004). *Kärlekens konst*. Stockholm: Natur och kultur.

- Giddens, A. (1995). *Intimitetens omvandling : sexualitet, kärlek och erotik i det moderna samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Green, A. I. (2008). The Social Organization of Desire: The Sexual Fields Approach. *Sociological Theory*, 26(1), 25-50.
- Guermouche, O. (2003) 50. Konstverk visat på Nationalmuseum 2011.
- Guermouche, O. (2010) *Mine is bigger than yours*. Konstverk visat på Kalmar konstmuseum 2010-2011.
- Göteborgsposten*. Hudson, V. M. (2016, 19 januari). Abnorma antalet unga män ett problem för Sverige. Hämtad från www.gp.se 160427.
- Hakim, C. (2010). Erotic Capital. *European Sociological Review*, (5). 499.
- Hakim, C. (2011). *Erotic Capital: The Power of Attraction in the Bedroom and the Boardroom*. New York: Basic Books.
- Holloway, I. & Todres, L. (2003). The Status of Method: Flexibility, Consistency and Coherence. *Qualitative Research* 3, 345-357.
- Hone, L. E., Carter, E. C., & McCullough, M. E. (2013). Drinking Games as a Venue for Sexual Competition. *Evolutionary Psychology*, 11(4), 889-906.
- Houellebecq, M. (2000). *Elementarpartiklarna*. Stockholm: Bonnier.
- Houellebecq, M. (2002). *Konkurrens till döds*. Rimbo: Fischer & Co.
- Houellebecq, M. (2003). *Plattform*. Stockholm: Bonnier.
- Hughes, W. H., Oldroyd, B. P., Beekman, M., & Ratnieks, F. W. (2008). Ancestral Monogamy Shows Kin Selection is Key to the Evolution of Eusociality. *Science*, (5880). 1213.
- Jonason, P. K. 2007. A Mediation Hypothesis to Account for the Sex Difference in Reported Number of Sexual Partners: An Intrasexual Competition Approach. *International Journal Of Sexual Health* 19(4), 41-49.
- Jonason, P., & Fisher, T. (2009). The Power of Prestige: Why Young Men Report Having more Sex Partners than Young Women. *Sex Roles*, 60(3/4), 151-159.
- Kruger, D. J., & Fitzgerald, C. J. (2011). Reproductive strategies and relationship preferences associated with prestigious and dominant men. *Personality and Individual Differences*, 50365-369.
- Langemar, P. (2008). *Kvalitativ forskningsmetod i psykologi: att låta en värld öppna sig*. Stockholm: Liber.
- Lewin, B., & Fugl-Meyer, K. (1998). *Sex i Sverig : om sexuallivet i Sverige 1996*. Stockholm: Folkhälsoinstitutet.
- Martin, J. L., & George, M. (2006). Theories of Sexual Stratification: Toward an Analytics of the

- Sexual Field and a Theory of Sexual Capital. *Sociological Theory*, (2). 107.
- Marcuse, H. (1964). *One-dimensional man: studies in the ideology of advanced industrial society*. London: Beacon Press.
- Marmot, M. (2006). *Statussyndromet: hur vår sociala position påverkar hälsan och livslängden*. Stockholm: Natur och kultur.
- Masters, N. T., Casey, E., Wells, E. A., & Morrison, D. M. (2013). Sexual Scripts among Young Heterosexually Active Men and Women: Continuity and Change. *Journal of Sex Research*, 50(5), 409-420.
- May, T. (2001). *Samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Moffatt, M. (1989). *Coming of Age in New Jersey*. New Brunswick NJ: Rutgers University Press.
- Oxford English Dictionary. (uå). *Status*. Hämtad 25 februari 2016 från Oxford Dictionaries: <http://www.oxforddictionaries.com>
- Paulsen, R. (2010). Den kroppsliga differentieringens praktik: övervikt och nätdejting på intimitetens marknad. *Sociologisk Forskning*, 5.
- Pruett-Jones, S., & Pruett-Jones, M. (1994). Sexual competition and courtship disruptions: Why do male bowerbirds destroy each other's bowers. *Animal Behaviour*, 47(3), 607.
- Rivers-Moore, M. (2012). Almighty gringos: Masculinity and value in sex tourism. *Sexualities*, 15(7), 850.
- Rubenstein, D. R. (2012). Family feuds: social competition and sexual conflict in complex societies. *Philosophical Transactions: Biological Sciences*, (1600). 2304.
- Sadalla, E. K., Kenrick, D. T., & Vershure, B. (1987). Dominance and Heterosexual Attraction. *Journal Of Personality & Social Psychology*, 52(4), 730-738.
- Snyder, J. K., Kirkpatrick, L. A., & Barrett, H. C. (2008). The dominance dilemma: Do women really prefer dominant mates? *Personal Relationships*, 15(4), 425-444.
- Sprecher, S., & Treger, S. (2015). Virgin College Students' Reasons for and Reactions to Their Abstinence From Sex: Results From a 23-Year Study at a Midwestern U.S. University. *Journal of Sex Research*, 52(8), 936-948.
- Strauss, N. (2006). *Spelet: en inträngande analys av raggningsexperternas hemliga sällskap*. Stockholm: Natur och kultur.
- Svenska akademien, (1989). *Status*. Hämtad 25 februari 2016 från Svenska Akademiens ordbok: www.saob.se
- Sydsvenska Dagbladet*. Lönnaeus, O. (2016, 7 februari). Mansöverskottet föder mer våld. Hämtad från www.sydsvenskan.se 160427.
- Szabo, M. K. (2014). "I'm a real catch": The blurring of alternative and hegemonic masculinities in

- men's talk about home cooking. *Women's Studies International Forum*, 44, 228-235.
- Van Vugt, M., & Iredale, W. (2013). Men behaving nicely: Public goods as peacock tails. *British Journal of Psychology*, 104(1), 3-13
- Vetenskapsrådet. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. [Elektronisk resurs]. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Waller, W. (1937). The Rating and Dating Complex. *American Sociological Review*, (5). 727-734.
- Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology*. Maidenhead: McGraw Hill Education, Open University Press.
- Zetterberg, H. L. (1966). The Secret Ranking. *Journal of Marriage and Family*, (2). 134.

Sexualitetens status och betydelse hos unga heterosexuella män

Vill du berätta om dina erfarenheter?

Sexualitetens status i manliga vänskapsrelationer är ett vanligt förekommande tema i TV, böcker och populärkultur. Däremot är den vetenskapliga forskningen på ämnet begränsad. Därför pågår det just nu en studie vid Institutionen för psykologi vid Lunds Universitet med syftet att undersöka sexualitetens betydelse och status i kamratgruppen hos unga heterosexuella män mellan 18 och 25 år.

Är du heterosexuell man och vill bidra till forskningen genom att berätta om hur du och dina manliga vänner pratar om sex med varandra och vad dessa samtal innebär för just dig? Då vill jag gärna intervjua dig under februari 2016.

Intervju sker enskilt på en plats som passar dig och medverkan är anonym. Intervjun som tar cirka en timme spelas in och materialet hanteras under sekretess.

Din erfarenhet är viktig för att utveckla kunskapsområdet!

Som tack för din medverkan får du en biobiljett.

Vill du veta mer eller anmäla dig till undersökningen är du välkommen att kontakta:

Magnus Hedén (psykologkand.)

0700-623 006

magnusheden@gmail.com

Bilaga B. Informationsbrev

Sexualitetens betydelse och status hos unga heterosexuella män

Just nu pågår en studie vid Lunds Universitet med syftet att undersöka sexualitetens betydelse och status i kamratgruppen hos unga heterosexuella män mellan 18 och 25. Studien handlar om hur du och dina vänner pratar om sexualitet med varandra och vad dessa samtal innebär för just dig.

Är du heterosexuell man och vill bidra till forskningen genom att berätta om just dina erfarenheter? Vi är intresserade av *alla* typer av erfarenheter, positiva likväl som negativa. Då studien främst handlar om hur du och dina vänner *pratar* om sexualitet finns inget krav på faktiska sexuella erfarenheter eller sexuell debut.

Intervjuerna genomförs enskilt på en plats som passar *dig*. De genomförs under februari månad och beräknas vara cirka 60 minuter långa. Intervjuerna kommer att spelas in. Som deltagare har du möjlighet att när som helst under intervjun välja att avbryta din medverkan utan vidare förklaring. Studien kommer att resultera i en psykologexamensuppsats under handledning av docent Eva Brodin.

Din medverkan är fullständigt anonym. För att säkerställa sekretess under arbetets gång kommer allt material att förvaras i ett låst skåp vid Lunds Universitet. Ljudfilerna kommer snarast möjligt föras över till en dator kopplad till ett slutet system. När materialet skrivs ut (transkriberas) kommer eventuella namn och överflödigt personlig information att utelämnas för att säkerställa anonymitet. När uppsatsen är färdig kommer det inspelade materialet att förstöras.

Sexualitetens status i heterosexuella manliga vänskapsrelationer är ett vanligt förekommande tema i tv, böcker och populärkultur vilket givit upphov till många myter och föreställningar i ämnet. Däremot är det vetenskapliga stödet för de olika uppfattningarna begränsat och antalet akademiska studier få. Din berättelse är viktig för att utveckla kunskapsområdet. Som tack för din medverkan får du en biobiljett.

Kontaktuppgifter:

Magnus Hedén (psykologkand.)
E-post: magnusheden@gmail.com
Tel: 0700 – 623 006

LUNDS
UNIVERSITET

Bilaga C. Intervjuguide

Trigger: laminerad A4 sida med Lars von Trier citat i svarta gemener

Jag skall börja med att visa dig ett citat.

”Bergman har knullat mycket mer än mig”

Det här är alltså ett citat av Lars von Trier, en geniförklarad dansk filmmakare som kommenterar sin svenska kollega Ingemar Bergmans livsverk. Citatet har jag lånat ur tidningen Expressen, men det förekommer i flera intervjuer och har fått lite av en kultstatus. ((Jag tycker själv att det är ett rätt kul citat.))

Vad tänker du om citatet? Vad väcker det hos dig?

Har du själv varit med om en situation där liknande kommentarer har fällts?

Vad hände? Vad tänkte du? Hur kändes det?

Intressant, nu skulle jag vilja att vi fördjupar oss mer i dig och din egen upplevelse...

1) Har det hänt att du har berättat för dina *manliga* vänner om egna sexuella erfarenheter?

Kommer du ihåg sist det hände? Vad berättade du då? Har du fler exempel på tillfällen då du delat med dig av dina sexuella erfarenheter till dina vänner?

2) Varför valde du att berätta om just den erfarenheten?

3) Minns du hur han/de reagerade? Vad tänkte du då?

4) Finns det sexuella erfarenheter du **inte** skulle vilja berätta om för dina manliga vänner? Varför vill du behålla just de berättelserna för dig själv?

5) Skulle du kunna berätta uppriktigt för dina manliga vänner om sexuell osäkerhet eller misslyckanden? Kommer du ihåg sist det hände? Vad berättade du då? Hur kändes det?

6) Har du någon gång medvetet ljugit om sex för dina *manliga* vänner?

7) Har du någon gång ångrat att du berättat om en sexuell erfarenhet? Varför det? Vad hände då?

Nu skall vi gå över till att prata lite om dina manliga vänner...

1) Har det hänt att någon av dina manliga vänner berättat för dig om sina sexuella erfarenheter?

Kommer du ihåg sist det hände? Vad berättade han då? Har du fler exempel?

2) Vad tänkte du om hans berättelse? Hur reagerade du?

3) Har du någonsin fått uppfattningen att dina manliga vänner väljer ut specifika sexuella berättelser för att framstå på ett visst sätt inför dig och dina vänner? Kommer du ihåg sist det hände? Vad berättade de då? Vad tänkte du?

4) Har det hänt att någon av dina manliga vänner berättat öppet om sexuell osäkerhet och misslyckanden i kamratgruppen?

5) *Tror du* att någon av dina manliga vänner medvetet ljugit om sex för dig? Exempel?

Mer specifika frågor kopplade till konfliktperspektivet på sexualitet. Ställs på slutet av intervjun om svaren inte har berörts tidigare:

Har du någonsin fått intrycket att någon av dina manliga vänner skrutit när ni pratat om sex med varandra? När hände det senast? Hur kändes det?

Har det hänt att du blivit arg eller upprörd över något som dina manliga vänner berättat om sex? När hände det senast? Hur reagerade du? Vilka känslor var inblandade? Exempel?

Har det hänt att du brutit bekantskapen med en manlig vän på grund av någonting de berättat om sex? När hände det senast? Exempel?

TACK FÖR DIN MEDVERKAN